

le az ő-é. Nem tanul se, de cán járnak, ki ne zai rabbi nagy- nagy volt ő a nagyságában és yben íres volt akart csinálni nek: „Föl, rdítsd felénk és zteletb n időzz nyünk előjárója es, az az ember, an ajánása, nem a kolos öröm- érkezt egy

y volt, kevesen akosaink száma hanom a szivek, a szavára, ami a gaz, nem tulst- tékonyság esele- zegenyek, aki t, a maguk íres t, szép elődesítő a esztítés és a kedves zsidóm, semmi, amit ad- tók tel- a lelkét aglott a szegény ldással mehetett led na jaidban, szegény testi

osok és osok! ak el magukat, nek kisérletet poralaku

és kétszeresen en kiadás és a ó előállítására 3469-1

és kétszeresen en kiadás és a ó előállítására 3469-1

és kétszeresen en kiadás és a ó előállítására 3469-1

és kétszeresen en kiadás és a ó előállítására 3469-1

és kétszeresen en kiadás és a ó előállítására 3469-1

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda
Ciuj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, — Brassai-utca 10
Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen- zek. Kéziratokat nem adunk vissza és nem őríz- hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP



Csehszlovákiában
Egy hónapra 25 ct
Egy szám 1 ct
[Jugoszláviában]
Egy hónapra 20 dinár
Egy szám 1 dinár

V. évfolyam, 68. szám

Ciuj (Kolozsvár) 5682. adar 25.

1922. március 25. Szombat

Tavaszi első napján

Írta Ujvári Péter

Előbb a sziveket kell megszántani, a földet csak ezután. A tavaszi munkának ez a sora, ha azt akarjuk, hogy a földből a jövő sarjadjon ki. Emlékek, amelyek elsorvadtak, álmok, amik elszáradtak, tradíciók, amik eltoonyadtak nem a földből nőnek ki, hanem a szivekből. És az egész két- ezeréves multat is nem ekével fordíthatjuk ki a történelemből. Es ha nem csak buzát és árpat akarunk aratni, hanem megtelejesüléseket is, mindazt, ami benne volt a proféták ígéréteiben, akkor a sziveket kell megszántani, mert az ígéretnak és a megtestesülésnek hite a szivekben volt. Itt már megkezdődött a világ- történelmi ez a legszebb szántása- vetése. Széles, nagy barázdák redő- södtek ki a kolozsvári zsidók áldozat- sétségéből és már virágba szökken a zsidó ontudat. A hét elején, talán éppen a tavaszi első napján, indult meg a Keren Hajjeszód tavaszi mun- kája és látjuk már a gyönyörű sarja- dást. Csaknem egymilliót jegyeztek három-négy nap alatt. Ez hét vagy nyolc ember jegyezte azt a milliót.

Sok száz millió kell Palesztina ujjáépítéséhez és sok százezer ember, aki a földből kikényszeríti a zsidó jövőt. Sok erő van egy millióban is és nyolc ember akarata is sok ezer- nek az akaratát tükrözteti vissza. Mégis csak nemsok az egy millió és nagyon kevés a nyolc ember, mikor arról van szó, hogy országot épít- sünk. De ha azt nézzük, hogy kik adták itt össze az első milliót, akkor esodálatosan jóleső igazságok derül- nek fel a szemünk előtt. Akik első- nek jelentkeztek a szent áldozáshoz, nem egy körből valók, semmisen köti össze őket, sem a hitnek, sem a politikának egy szín szerint való vallomása, csak az az egy érzés, hogy a zsidó tudatban elválaszthatlanok. Akik elsőnek lendültek fel az építő- állványra, van azok között haladó és konzervatív. Hiszen, hogy így van, az nem csodálatos, nem is lehet másképpen, de mégis roppant jelen- tőségek.

Kevés város van, ahol intranzig- esebb az ortodoxia, mint éppen itt. Azt mondhatnám: itt még a cioniz- mus is ortodox. Nagy erje van itt annak a szellemnek, amit legkifeje- zőbben ma már mizrahi-szellemnek nevezhetünk. A hűség és a megrendít- hetlen kitartás szelleme ez. Itt min- den a vallásban gyökerezik. Legelő- sorban a messiási gondolat. Ennek a gondolatnak a racionalizmusa nem fajulhatott itt el szárazon materiális eretnokségbe. A kolozsvári zsidók nem vakarták le a kétezeréves gon- dolat nemes patináját. Ahogy nem- zedékről nemzedékre szállt, eltorzít- hatatlanul őrizték meg a lelkükben. Azért példaadó az ő hűségük Palesz- tina iránt. Azért van nagy jelentő- sége a kolozsvári áldozásnak. Az a kolozsvári ortodox, aki ötven, vagy százezer, vagy százötvenezernyi koronát hasított ki a vagyonából és adta kö- telek maszér gyanánt, Palesztina ujjá- építéséhez, nemesek nagy öszzeget, de egy imponálóan nagy igazságot is adott a világ zsidóságának. Azt az igazságot, hogy Palesztina ujjáépí- tését minden zsidó akarja, legzen- vedélyesebben az ortodox zsidó.

Nem igaz az agudista sajtó állí- tása. Ha azt hirdeti, hogy a világ hitű zsidói nem akarják a zsidó

nemzeti otthon felépítését, akkor a hit- hűséget rágalmozza meg. Bűn olyan- nak tüntetni fel a hithez való hű ra- gaszkodást, mintha abból a közöm- bőség, a neutralitás, vagy éppen a fajtagadás hasadna ki mérgező erő- vel. Éppen ma irtuk meg, hogy a kov- nói gáonok éleshangu proklamációj- ban tiltakoztak az agudista sajtó ra- galmai ellen. Unnepélyesen kijelen- tik, hogy az egész világ zsidó orto- doxiája évezredek óta remélte és akarta a szentföld ujjáépítését és eh- hez való jogát soha íel nem adta.

Minden zsidó, aki mást kíván, el- árulja a zsidó nép ügyét. A kovnói gáonok ortodoxiáját bizonyára az Aguda is elismeri. Állíthatja-e ezután, hogy az ortodoxia nem akarja Pa- lesztina ujjáépítését.

Az ortodoxia megrágalmazását nem lehet és nem szabad eltűnni szó nél- kül. Mert a nagy tömegek ortodoxok és a Palesztina után való sóvárgás legforróbban a tömegekben lüktet. Aki azt állítja róluk, hogy Palesz- tina ujjáépítését nem akarják, az le- hazudja ennek a tömegnek a szen- vedését, a hazátlanságát és kitradia szívéből azt a reményt, amely erőt adott neki, hogy a gálut szenvedé- sei elviselhesse.

De nem csak az ortodoxiáról hazu- dik ez a rágalom, hazudik azokról is, akik elterjesztik. Mert a vallásos ér- zést csak hűzűséggel lehet elszaki- tani a népi érzésből. Hiszen tagad- hatlan: vannak közömbösök, de ak- kor ezek nem csak a nép történelmi elhivatása iránt közömbösök, de a vallás iránt is. Nem a vallás der- mesztette beléjük a közömböséget, hanem az önzés és az apportunizmus. A cionizmus gondolatát sokan azért nem tudják elfogadni, mert áthág- hatatlan fálnak érzik a jövő között és a között a nevelés között, amelyben részesültek. A félelmük nem in- dokolt, mert a cionizmus nem követel erőszakos elszadásokat sem a nyelv, sem a kultúra öröklött tradícióitól. A cionizmus legjelenté- tekenyebb apostolai még ma is né- metül és angolul írnak, ezeken a nyelveken gondolkodnak és valószínű, hogy sohasem fognak lemondani azok- ról a kulturgényekről, amelyeknek kielégítéséhez csak a német, vagy az angol, vagy a magyar nyelv útján juthatnak.

tőlem: mivel lehet legvilágosabban, legfélreérthetlenebbül megigenelni a zsidó vallást, a történelem alapján becsületesen csak azt felelhetnem: a messiási gondolattal. Ha egy val- lásos ember mégis azt mondja: neki nem Palesztina, akkor vagy a val- lásossága gyanús nekem, vagy a történelmi felfogása, vagy mind a kettő is. El nem hiszem neki. Azt mondom: olyan ember ez, aki ön- magát sem érti meg. Az egész né- pet hogy értse meg.

Az agudisták valóban nem értik meg a zsidó népet. Legkevésbé ér- tik az ortodoxiát. Mert csak az állí-

hatja, hogy az ortodoxia nem akarja Palesztina ujjáépítését több mint hazugság. Ostobaság az. Mert az igaz, amit rabbi Schapira és rabbi Epstein, Kovnó gáonjai állítanak a világ hitű zsidóságáról. És az igaz, amit áldozatkészségeivel Kolozsvár ortodoxai hirdetnek meg és nem az, amit a rágalmozók állítanak. Az egész világ zsidó ortodoxiája évez- redek óta remélte és akarta a szent- föld ujjáépítését és ehhez való jogát soha íel nem adta. És a milliók, amiket Palesztina ujjáépítésére áldoz, bi- zonyítja, hogy ezt a jogát érvénye- síteni is akarja, fogja is.

Kormányképes blokkot alakít a nemzeti párt és a parasztpárt

Jorga Maniuhoz közeledik. Nyugtalanág a liberális-pártban. A király nem akarja a gyulafehérvári pártkongresszust. Zige Miklós lemondott?

Az Uj Kelet tudósítójától
A nemzeti párt döntése követke- zésében beállott politikai válság körvo- nalai egyre jobban kibontakoznak. A békés megegyezés minden remé- nye szertefoszlott, a megavító parla- mentben kéréseket ellenségek- ként állanak szemben kormány és ellenzék. Az ellenzék mérsékeltebb csoportja

a Jorga—Take Jonescu blokk is balra orientálódik és valószínűleg esatlakozik a nemzeti párt és parasztpárt akciójá- hoz. Popovici Mihály a nemzeti párt megbízásából Bukarestben hosszasan tárgyalt Jorgával. Beavatottak úgy tudják, hogy Maniunak sikerül meg- győzni Jorgát, a megindított akció szükségességéről és Jorga, aki min- dig szoros nexust tartott fenn az erdélyi politikussokkal, a mostani döntő napokban hű akar maradni ehhez a viszonyhoz.

Az egységes ellenzéki blokk terve ugyan még nem befejezett tény, mert a pártok nemesak taktikai kérdése- ken különböznek, de mély elvi ellentétek is. A parasztpárt és nem- zeti párt tárgyalása a legkedvezőbb kilátások között halad előre és az első lépésekre vonatkozólag meg is egyeztek. Eszerint a két párt a trón- beszéd felolvasásánál nem lesz jelen a mandátumok igazolása alkalmával a parlamentben felsorolják a vissza- éléseket és törvénytelenégeket, de a további tanácskozásokon már nem vesznek részt. Politikai körökben úgy tudják, hogy a két párt között, bár nem fúziós tárgyalások, mint elter- jedt hírek jelentették, de állandó együttműködésről folynak a további megbeszélések.

A parasztpárt és nemzeti párt kormányképes blokkot fog al- kotni.

Az erdélyi nemzetipárt erdélyi ügyek intézésére, a parasztpárt és esetleg hozzájuk esatlakozó alakulatok, a re- gáti és a többi csatolt területek kor- mányzására. A nemzeti pártban főleg a fiatalok részéről nagy vonzalom ta- pasztható a parasztpárt iránt és való-színű, hogy az együttműködésre az egyezséget már a közeli napokban megkötik. Terminusokról is beszél- nek és azt hangoztatják, hogy a két párt megegyezése az új választások kiírásáig érvényes. Az együttműködő blokk főprogramja: a mai kor- mány megbuktatása és az új válasz- tások elrendelése.

A válság első hírei a liberális párt körében nagy nyugtalanágot kelte- tek. Egyre többen teszik szavá a választási visszaéléseket, amelyeket elítélnék és amelyekért Vintila Bratianu és a körje országgyűlési min- denre elszánt gárdát teszik felelőssé. Különös nyugtalanág az erdélyi li- berális képviselők között tapasztal- ható, akik úgy érzik, hogy mai hely- zetükben nem képviselik Erdély ér- dekeit. Altalában megállapítható, hogy az erdélyi román társadalmi és kul- turális szervezetek bizalma nyilatko- zatokban, magánértesítésekben és a sajtóban a nemzeti párt iránt nyilvá- nul meg, amelyet az erdélyi nemze- tiségek is támogatnak akciójában. Bratianu miniszterelnök mindent el- követ a pártban észlelhető izgalom lecsillapítására és főleg

az utolsó politikai események nyomán az egyes miniszterek között jobban kiélesedett ellen- tétek

kiegyenlítésére. A „Dimineata” szer- rint a kormány tagjai tegnap reggel óta Bratianu lakásán állandó tanács- kozást folytatnak. A tanácskozás tárgya egyedül a miniszterek kö- zötti ellentétek elsimitása. A minisz- terelnök helyre akarja állítani a kor- mány tagjai között megbomlott har- moniát. Megvitatták a kormány tag- jai az ellenzéki pártok magatartása nyomán előállott helyzetet, de be- avatottak tudnivalókat, hogy megegye- zésre nem jutottak.

A miniszterelnök még bizik a megegyezésben

Bratianu Jonel minden igyekezete első sorban most arra irányul, hogy a királyt meggyőzze. Arra hivatkozik, hogy az ellen- zéki pártok határozata, mellyel az új parla- mentet törvénytelennek mondja, megszokott politikai eszköz, amelyet a kisebbségben maradt csoportok mindenkor fel szoktak használni a többség ellen. Arra is hivatko- zott, hogy a koncentráció érdekében áldozat-okat hoz és kilátása van az erdélyi nemzeti párttal való megegyezésre. A „Lupta” szer- rint azonban a királyt arról értesítették, mennyire lehetetlen föltevés ez a megegye- zés. A lap a nemzeti párt ismeretes végre- hajtó bizottsági üléséről közölt bizalmas értesüléseket, amelyek szerint a határozatot a párt egyhangulag hozta. Egyetlenegyszer történt, hogy a szelistyei képviselő, Lupás egyetemi tanár, a megegyezés lehetőségéről akart beszélni, de nyomban hangos elégedet- lenség támadt. Dobrescu Aurél élesen tiltá- kozott a párt nevében a megegyezésnek még gondolata ellen is és Vajda Sándor mindenben magáévá tette Dobrescu állás- pontját. Közölte Vajda Maniu Gyula üze- netét is:

— Elnökünk Maniu — mondotta Vajda — megkért, közöljem önökkel, hogy a liberáli-

sokkal való tárgyalásokat ő soha, semilyen körülmények között sem engedheti meg.

Zigre Miklós lemondott?

Tegnap híre terjedt a fővárosban, hogy a választási vizsgálások miatt előállított helyzet következtében Zigre Miklós kisebbségi államtitkár benyújtotta lemondását. A „Világ” ezt a hírt tegnap este megcáfolta az „Aurora” pedig ma újból megerősíti. A parasztpárt lapja úgy tudja, hogy a lemondás valóban megtörtént, de Bratianu kérésére Zigre néhány napig még várakozó álláspontot foglalt el, mert reméli, hogy a küszöbön álló kormány átszervezésével egyidejűleg nagyobb feltűnés nélkül távozzon a kormányból.

Morfium-tragédiák

Az Új Kelet tudósítójától

Kolozsvár kávéházi életének szenzációja van, szomorú szenzációja. Megdöbbentő, bár vértelen tragédia játszódott le a füstben uszó márványasztalok között, melyről csak a finálénál szerettek tudomást. A csendes és kétségbeesett tragédiában egy szerencsétlen ember tusakodott önmagával és elbukott. Az egyik éneke, a rosszabbik, legyűrte az eredeti ént. S ebben a szörnyű, idegölő harcban hatalmas szövetségese akadt a győztesnek: a szenvedély, a morfium.

Néhány hónappal ezelőtt egy kopott ruhájú, de intelligens külsejű ember tünt fel a kávéházakban. Este és nappal, mindig látni lehetett ezt a sápadt arcú embert fekete szakállával a kávéházi asztal mellett. A társaság tagjai, akik között ült, doktor urnak címezték. Legtöbb ismerőse idegenkedett tőle különös nézése miatt és úgy igyekezett szabadulni tőle, hogy kisebb-nagyobb összegeket kölcsönzött neki. S ő elfogadta, sőt idegenekhez is folyamodott, hogy segítsék ki pillanatnyi pénzszűkéjéből. Foglalkozásszerűen üzte ezt a tetszetősebb köntösbe öltöztetett kéregetést és a pénzt sohasem fizette vissza. Nem volt miből. Az emberek nem kérdezték tőle, miből él, kicsoda, honnan jött, ez fölösleges fáradság lett volna, inkább odaadták a pénzüket.

Tegnap végre valaki lerántotta a fátyolt erről a titokzatos emberről, aki nem is olyan titokzatos, mint amilyen szerencsétlen. S az a valaki, aki leplezte, legyűrte, a rosszabbik énjének veszedelmes és irgalmatlan segítőtársa: a szenvedély volt, a morfium. Ugy történt, hogy Jahoda A. Károly, a kolozsvári lakók szövetségének közismert elnöke, aki a Bethlen-utca 9 szám alatt lakik az emeleten és az irodája a ház földszinti részében van, vendéget fogadott. Régi, jó ismerőse, egy ezredes kereste fel, akivel a késő esti órákig elbeszélgetett. Tizenegy óra tájban a cseléd azzal lépett be a társalgóba, hogy valaki jár a földszinti irodahelyiségben. A meghökkenő házigazda vendégével azonnal lesietett a lépcsőn. Az iroda ajtaja be volt téve s a helyiségre sőtéttség borult. Jahoda benyitott és erőltetesen bekiáltott az idegizgató csendbe:

— Ki van itt?

Abban a hitben, hogy betörők járnak az irodában, az ezredes is zajt csapott, mert azzal akarta megijeszteni a tolvajokat, hogy sokan vannak künn, akik ártalmatlanná akarják tenni őket. De minden felszólítás ellenére senki és semmi nem mozdult az irodában. Jahoda akkor leküzdötte szorongó érzéseit és belépett az ajtón. Tapogatózni kezdett és a sötétben váratlanul emberi testhez ért a keze. Rávetette magát a nem is védekező emberre. Az ezredes felesavarta a villanyt és a bántó fénynél megpillantottak egy nyugtalanító arcú embert. Fekete szakállá volt és a szemében különös tűz csillogott. Átdakták az időközben segítségül hívott detektívnek, aki foglyát bekísérte a központi kapitányságra.

A rendőrségen másnap kihallgatták a titokzatos embert és akkor került nyilvánosságra az az életre-halálra menő tusa, melyet önmagával vívott hosszú időn át. Gépiesen felelt a kérdésekre.

— Mihail Frumosan a nevem, turniseverni illetőségű vagyok, 1894 aug. 4-én születtem, vallásom görögkeleti, végzett tanárjelölt vagyok és jelenleg a kolozsvári egyetemen gyakorló orvos. A kihallgatást vezető rendőrízst

telefonon felhívta az egyetemet, hogy meggyőződjék a vallomás adatainak valódiságáról, de az egyetemen nem ismerik Frumosan nevét.

Frumosan azután folytatta vallomását.

— Mint egészségügyi hadnagy, a jasi IV. vadászrezervben teljesítettem szolgálatot 1916-tól 1920-ig. Résztvettem előbb az osztrák-magyar monarchia, majd a magyar kommunizmus elleni hadjáratban. 1919 szeptemberében a Gyoma körüli harcokban súlyos gránátsebesülést kaptam. Fájdalmam enyhítésére a kórházparancsnok kis adag morfiuminjekciókat rendelt és így szoktam rá erre a rettenetes csillapítószere. Észre sem vettem és már a hatalmában voltam. Később ezredorvos lettem és mint ilyen könnyebben juthattam morfiumhoz. Egyre nagyobb adagokban szedtem a mérget, melynek élvezése halálos szenvedélyemmé lett.

— Leszerelésem után félévig fizikát és kémiát tanítottam a rianicula-teleai liceumban, ahonnan tanulmányaim befejezésére Kolozsvárra jöttem.

Felmutatta az egyetem titkárságának igazolójegyet. Mikor az indexet kérték tőle, azt mondta, hogy az egyetem egyik pedellusánál van. Majd rezignált hangon folytatta élettörténetét.

— Tudtam, hogy a morfium vagy börtönbe juttat, vagy pedig az öngyilkosságba kerget, hiszen e mérgező hódolónak ez a közös sorsa s mégsem kezeltem magam orvossal. Nem bírtam tanulni, foglalkozásom nem volt. Hajléktalanul hanykoltam a kávéházakban. Végre a Thalia-kávéház tulajdonosa megengedte, hogy a helyiség egyik szobájában aludhassak. Ez a szoba közvetlen szomszédságban van Jahoda Károly irodájával. A múlt este erős injekció után tértem haza, össze-tévesztettem az ajtót és így kerültem Jahoda irodájába.

Elmondotta még, hogy a szenvedély utóbb már oly hatalmassá lett felette,

hogyha vágyat érzett morfium után, nem birt ellentállani s a nyílt utcán is levetkőzött, hogy a bőre alá fecsenkedezze a csillapítót. Egész testét ezernyi tiuszurás ékteleníti el a sok injekciótól.

A rendőrség, mint foglalkozásnékülít, haza akarta toloncoltatni Frumosant apjához, aki a turnszeverini ügyvédi kamara elnöke, de a szerencsétlen kétségbeesetten kérte a rendőrkapitányt, hogy ne küldje haza, mert családjára már régen kitagadta épen morfina volt miatt. Az eljárást vezető Chifor János bűnügyi rendőrkapitány, dr. Hosszu István rendőrorvos véleménye alapján ideiglenes kezelést végezt az elmegyógyintézetben helyeztette el a szerencsétlen Frumosant.

S ezzel a tragédia első felvonása végetért.

A másik tragédia, mely szintén tegnap játszódott le, egy asszony szomorú sorsát mondja el. Tegnap jelentették a rendőrségnek, hogy Fülöpössi Áronné 32 éves asszony előző este morfiuminjekciót vett és meghalt. A rendőrségnek az a véleménye, hogy a szerencsétlen asszony öngyilkos lett, mert ezelőtt sohasem szedett morfiumot.

Mikor a férjét és rokonait kihallgatták, elmondották, hogy Fülöpössi-nének különös betegsége volt. Álmodat látott. Tönkrement idegzetű asszony volt, akinek állandóan rémlátomásai voltak. Két évvel ezelőtt megáldotta egyik közeli rokonáról, hogy rövidesen meg fog halni s a szobán forgó nő az álom után néhány nappal rá valóban meg is halt spanyolnáthában. Ez az eset megrendítő hatással volt Fülöpössi-nére, aki ezután valóságos fanatikusa lett az álmainak.

A múlt éjjel ismét álmodat látott, amely teljesen felzaklatta idegeit. Nem birt tovább az izgatottságával és nagyobb adag morfiumot szedett be. Mikor rosszul lett, elhívták a közelben lakó mentőorvost, de Fülöpössi-né letagadta előtte, hogy mérget szedett. Reggelre a szerencsétlen asszony meghalt.

A constanzai kikötőben

— Az „Új Kelet” kiküldött munkatársától —

Constanza, március 21. A constanzai kikötő mélyen benyúl a tengerbe. Egyik oldalán van egy gátja, amely több mint két kilométer hosszú. Óriási terméskövekből és kavicsokból összedagasztott agyaglapokból van magasra építve a vízben. A hullámok, amelyek gyakran átesapnak a gáton, sokhelyütt már ki-kezdtek ezeket az agyagablakot és kilátszik belőlük a kavics és a homok. A viharok kifordították a gát belsejét. A digó (így nevezik tengerésznyelven a gátat) impozáns világitótoronyban végződik, amelynek a szabad tengerre néző részén Hégel bronzba öntött büszke látható. Ezenkívül egy felirás van rajta, amely azt mutatja, hogy a világitótoronyt, I. Károly király uralkodása alatt nagyobbították meg és szerelték fel villamossággal. A világitótorony előtt a tengerben, vörös bóják himbálózhatnak. Ha a kikötőben nincs hely, ezeknél a bójáknál kötnek ki a hajók. A gáton, visszajövet, ott, ahol a leghosszabb moló végződik, az uralkodó család számára külön kikötő van. Fehérre festett faépület, lapos tetővel, belül néhány váróteremmel és keskeny lépcsővel le a vízbe.

Erdélyi fa és magyar ökrök

Háta mögött kezdődik az igazi kikötő, amely inentől félkör alakban húzódik át a másik oldalra, ahol a sziloszok vannak. Első része, a királyi kikötő mögött, a teherszállító hajók részére van berendezve. A forgalom, amely a háború alatt szünetelt, újból megindult. Ezen a márciusi délelőttön, amikor Constanza molót végigjárjuk, az árukikötőben négy hajó horgonyoz. Az egyik furesanévű görög gőzös, görög legénységgel. Román és török munkások deszkákat raknak mélyébe, erdélyi fatermelők produktumait. Legnagyobb részüket Egyiptomba szállítják, ahol jelentékeny nagy építkezés folyik. Néhány száz köbmétert tovább visznek Franciaországba, Nyurga, csontos hel-

lasi matrózok járnak le és fel ennek a hajónak a fedélzetén, groteszk hangzású pirusi nótákat énekelnek, pihenőidőben klasszikus orru, fekete haja, magas, görög leányok jönnek ki hozzájuk a városból, összeülnek a nyitott ajtóju legénységi kajütökben, zújkát isznak, olajbogyót esznek, háriáznak. Így hagyjuk el őket a hátunk mögött, kétféyes hellasi hangulatban: görög sziget, szinte a constanzai tengerbejáratnál.

Pár lépéssel távolabb román hajó magyar ökröket rakod. A pallók előtt, amelyeken át az állatokat a hajóra felvezetik, székel parasztagdák állanak és bámulnak be, a hajópárkányok felett, jószágaik után. Ezelőtt a gőzös előtt állföldi, vásári hangulat van. Reggélő román és zsidó állatexportőrök az ökrök új tulajdonosai, illetve már nem is azok, mert mire az állatok lekerülnek a hajó fenéktáliba, a bir-tokjog már átszállt a címzetekre. Kik azok? — kérdezzük. Leginkább török nagyvágók. Arrafelé nagy az éhség és az erdélyi jószág a sulyos angol fontokért kitünően kelendő. A régi, székelgy gazdák csak azért jöttek le Constanzaig, hogy kedves jószágukat el-kisérjék szemükkel a hosszú tengeri utra. A moló cementlapjain, a vasúllók előtt, amelyekre a hajókoteleket esavarják, pár lépésnyire, alig, a kikötő mély vizétől, komikusan topognak maguk körül a legelők pázsitjához szokott zsiros eszmaikon. A hatszáz és néhány kilométert, amíg a Kárpátoktól idáig tartott, nehéz behozni. De már a vastagra gyűrt ezreket, amit a jószágokért kapnak, könnyűszerrel viszik haza.

Ahol aknákat halásznak

Az árukikötőből, egy-két rövid lépéssel, a hadikikötőbe jut az ember. Itt most igen látványos tengerjáró alkotmány vesztegel. Naszád. Francia ágyunaszád. Néhány hónap óta román szolgálatban van, román legénységgel.

Hivatása, hogy a Fekete-tengert, a Boszporuszt és a Duna torkolatát megtisztítsa a háborútól, ottmaradt aknáktól. Felszerelése érdekes. Elöl, a hajó orránál, két oldalt, behajtott karakalú vasakasztó van, mint télen a hólapátoló vasuti mozdonyokon, hogy az aknák beléjük akadjanak. Ezenkívül számos vörösrő festett halformájú vastömb van a fedélzeten, ezeket erős láncokon leeresztik és farkalaku részükkel kifogják az uszó bombákat. A matrózok, akik valamennyien besorozott haditengerészek, azt mondják, különösen a Boszporusz környékén, a Dardanellákban és a többi török szorosokban van még mindig akna. Lassanként azonban felszedik valamennyit és ezzel elhárítják a közlekedés útjából a tengeri csaták veszélyes maradványait. Az orosz partvidékek előtt találunk ilyen aknákat?

Nem, azt mondják a matrózok, nem találunk. Arrafelé, egyáltalában nem lehet eféle hadijelenségeket látni. Tehát ott béke van? Igen, — felelik — nyugodt. Láttuk, ezek a katonai tengerészek is jólesően pihentetik ki apró szórakozásokban és élelődelésekben a komoly hadiszolgálat izgalmas emlékeit. Ráülnek a naszád elülső és mellső részén a tengerre kimeredő ágyúcsövekre, valaki közülük megláztatja a csövek tengelyét és akkor úgy himbálózhatnak rajtuk, olyan szabad és tárt érzessel, mint gyerekek szoktak játékhintákon. Boldogságos dolog nézni, ahogy ezek az erős legények térdük alá gyűrnek a marcona hadiszerszámokat. Hinta, hab, torony, vitórlák, kifeszített, vékony fonalak, halk morajlás, fütty, széles nevetés, napsugár, színes reflekszek, lanyha tavaszi levegő: olyan most ez az egész hadimódozat ebben a csendben és mozdulatlanságban, mintha soha torpedókat, monitorokat és nagy hadihajókat nem küldött volna ki ölni a nyílt tengerre. Még ezek alatt a himbálózó matrózok alatt is, mintha lefutott volna a víz fekére a naszád, úgy lebegnek ott a fedélzeten, olyan könnyedséggel, páncéltalanul és fedezetlenül, a csomókajitól felhígított békességben, hogy az ember azt hinné, ide nem ágyunaszádok szoktak érkezni admirálisokkal, hanem kirándulohajók bámuló diákokkal. Constanza lehet fontos, kitűnően megkonstruált hadikikötő, a világháborúban bizonyára jól meg is felelt hivatásának, de most, 1922-ben jól esik, hogy az állam nem látta a rémséges földpusztítás emlékeit, hanem gyengéd kézzel eldugott, zárt öblökbe mossa el előlünk az embergyilkoló vasgyilkokat. Jó és simogató a közérzetre, hogy Constanza nem lehet meglátni, hogy hadikikötő. A tengert háborítatlanul lehet élvezni.

Sziloszok

Általában úgy van itt, hogy a fejlődés és a produktív emberi megnyilatkozások fellövelje az egész kikötő, összes csatornáival, szivattyúival, gáz-, víz-, petróleumcsöveivel és hosszú gabonacsuszátóival. Itt vannak ezek a sziloszok... Ugy néznek ki, mintha az ország belsejének a tengeri felizmosodott véreire volnának. Ezeknek a nagy épületeknek négy-, öt-, hatemeletnyi ablakain hányja ki buzáját a jalomnitza mezőség, tengerijét az erdélyi dombáncolat, komlóját a bukovinai mélyföld, löheréjét a Bihar és a Szilágyság és lisztjét a rengeteg romániai malom. A sziloszok előtt kiváló hátizmu elevátorok görnyednek le a parasztok teit gabonaszákjaiért és dobják fel, huszat-harmincet összefogva, a hajók felső szárítójába. A sziloszok alatt pedig sok kilométer hosszúságú petróleumcsövek öntik be a források zöldes-fekete huzos fluidumát a hajógyomor össze-vissza eszavarodó beleibe. Itt a constanzai gabonakikötőben az egész romániai gazdagság kiteljesül. Dobrudza szőke rőtjei világba vetülő kalászfekével lobognak bele nyaranta a Fekete-tenger das hőmpölygésébe és szívják fel vekony növényi erejükkel Marseillesből a francia frankokat, Liverpoolból az angol fontsterlingeket, Newyorkból a dollárokat, Konstantinápolyból az arany piastereket és mindenünnen a kitaposott utak milliószámú kilométereit hozzák importőrjeinknek és exportőrjeinknek és egész fejlődő összeköttetést kereső fiatal, gazdasági életünknek. Amikor az ember

elhagyja érzi, a k el, orrába szaggal.

Az ár között va lója. Itt le ritime Ro nak. A pesa Mar mennyien Alexandri melykor s söt Amste sik. Ünne hatalmas szerint a Alexander sők jarnal időki, k vissza Am az Egyes a románai viznek i néhány h öket. Más stanzaiknak zsidó chal fehér zás kivándorló amely vis fut a teng rik az uj ket, amig kötőből.

Egész tosan és megnagyol ban kapes

Nyugat resztül, rö ügyét rend utja lesz, tomba és Fekete-ten sötét, hön tisztán lát monkon ké torlódik f hátráltatja Ázsia gazo lis egymás

Feluj

Konstan A „Silphibombázta levő Smid polyi korn semlegessé

Bukare. nemzet

Bukare. rilis elseje konferenci józás kérd konferenci Franciaors ország, A szlovákia, Románia. határozato zsonyban bizottság

Készü áru

Budape szár Káro Lengyelor zött gazda Lapjelenté legáció uta reskedelm vonatkozó

Silló

rendőri sajtó keddi számá a köztisztvá nek alkalma pott az üle feljelentés, nak tudta n és a leltároz fedezték fel közeletti me öngyilkossá korán levág sága kiderül ábra helye

elhagyja a sziloszok környékét, úgy érzi, a komprimált Havasföldről jött el, orrában friss gabona- és perleum-szaggal.

Chalucok indulnak

Az árukikötő és a gabonakikötő között van a személyszállító hajók mo- lója. Itt leggyakrabban a „Service Maritime Roumaine” gőzösei horgonyoz- nak. A „Regele Carol I.” a „Princi- pesa Maria” és a „România”. Vala- mennyien kelet felé. Konstantinápoly és Alexandria irányában közlekednek, né- melykor azonban Nápolyt, Le Havret, sőt Amsterdamot és Hágát is felkere- sik. Ünnepnapja a kikötőnek, amikor hatalmas oceánjárók érkeznek. Rend- szerint a „Megali Hellas”, a „King Alexander” és a „Temisztokles” gőzö- sök járnak erre felé. Ezek a legutóbbi időki, kivándorlókkal tele indulnak vissza Amerikában, de újabb, hogy az Egyesült-Államok nem engedik be a romániaiakat, csak kisszámú utast visznek rövid időre magukkal, hogy néhány hét múlva vissza is hozzák őket. Másik kivételes látványlója a con- stantziaiaknak a Palesztinába költöző zsidó chalucok indulása. Mondják, kék- fehér zászló alatt szoktak kijönni a kivándorlókat a molóra és a hajó is, amely viszi őket, kék-fehér zászlóval fut a tengeren. A partról a „Hatikvah”, a zsidó nemzeti himnusz hangjai kísé- rik az új hazába induló ifjú telepese- ket, amíg csak ki nem érnek a ki- kötőből.

Egészen vége: Constanza fokoza- tosan és a háta mögött levő ország megnagyobbodott terjedelmének arányá- ban kapcsolódik bele a világforgalomba.

Nyugat felé, a Boszporuszon ke- resztül, rövidesen, mihelyt Törökország ügyét rendezik, szabad és akadálytalan utja lesz, hasonlóképpen dél felé Egyip- tomba és Palesztinába. Csupán maga a Fekete-tenger homályos még, ezen a sötét, hőmpölygő vizen nem lehet még tisztán látni az utvonalakat, a hullá- mokon két világfelfogás összeütközésé- s torlódik fel szörnyű bástyáként és hátráltatja a két földteke: Európa és Ázsia gazdasági, kulturális és szociá- lis egymásbatárolását. Ben Amí

Felújult a harc Keleten

Konstantinápoly, márc. 23. (Rador.) A „Silphid” nevű görög páncélos bombázta a Márvány-tenger partján levő Ismid városát. A konstantiná- polyi kormány tiltakozását fejezte ki semlegességének megsértése miatt.

Bukarestben lesz a hajózás nemzetközi konferenciája

Bukarest, márc. 24. (Rador.) Április elején Bukarestben nemzetközi konferencia lesz, amely a dunai ha- józás kérdéseit fogja szabályozni. A konferencián részt vesznek Anglia, Franciaország, Olaszország, Német- ország, Ausztria, Jugoszlávia, Cseh- szlovákia, Magyarország, Bulgária és Románia. A konferencián hozandó határozatok végrehajtásával a Po- zsonyban székelő nemzetközi Duná- bizottság lesz megbízva.

Készül a magyar-lengyel árucseres szerződés

Budapest, március 23. (Rador.) Hu- szár Károly azon fáradozik, hogy Lengyelország és Magyarország kö- zött gazdasági kapcsolat létesítsen. Lapjelentések szerint közelebből de- legáció utazik Varsóba, hogy a ke- reskedelmi összeköttetés és árucserére vonatkozó szerződést megkötésük.

Silló Albert ártatlan. A kolozsvári rendőri sajtóiroda közlése alapján az U. K. keddi számában megírta, hogy Silló Albert, a köztisztviselők fegyverszási szövetkezeté- nek alkalmazottja nagyobb értékű árut lo- pott az üzletből. Utólag kiderült, hogy a feljelentés, mely a Szövetkezet igazgatóján- nak tudta nélkül történt, tévedésen alapult és a leltározásnál csak jelemlétként hiányt fedeztek fel, mely még az ezer lejt sem közelebbi meg. Silló erre elkeseredésében öngyilkosságot akart elkövetni, de ideje- korán levették a kötélről. Mikor ártatlansá- ga kiderült, a rendőrség azonnal szabad- ábra helyezte.

Miért veti fel Lloyd George Genua előtt a bizalmi kérdést

Az angol konzervatív politika Oroszország ellen. Genuában dől el Oroszország sorsa. Az előértekezleti konferencia ta- nácskozásai. Oroszország Laibachban tárgyalt Lengyelország- gal és a balti államokkal

Az Uj Kelet tudósítójától.

Anglia ügyeit ma még Lloyd George intézi. Bár a konzervatív politikusok felvonulnak ellene, az angol premier szívósan tartja magát és ha zökkenőkkel is, minden erejé- vel a nagy tervek megvalósításán dolgozik. Genuának elszánt ellen- ségei vannak Anglián kívül és ma- gában Angliában, ahol most már köztudomású, hogy a konzervatívok miért igyekeztek aláadni Lloyd Ge- orge pozícióját. Poincaré helyes ösz- tönrel látta meg azokat a gazda- sági erőforrásokat, amelyeket Fran- ciaország Oroszországból megszere- het magának. Az angol konzerva- tívok se idegenkednek attól, hogy Anglia intensív gazdasági kapcsolatot teremtsen Oroszországgal, de

irtóznak Oroszország politikai elismerésétől.

Lloyd George pedig tisztában van azzal, hogy Európát nem lehet hely- reállítani addig, míg Oroszországban a mai dezorganizált állapotok vannak és tudja azt is, hogy gazdasági ka- pcsolatokat teremteni, érvényes szer- ződéseket kötni, szóval visszaállítani a nemzetközi érintkezés gazdasági formáit csak akkor lehet, ha Orosz- országot politikailag is elismerik. Ez a kulcsa az orosz problémának, amelyet Lloyd George Genuában akar megoldani. A konzervatív po- litikusok ismerik Lloyd George ter- veit, a kormányzatis, amely pil- lanatnyilag elmúlt, de nem szűnt meg, ezeknek a terveknek a kö- vetkezménye. Lloyd George és Gé- nua azt jelenti, hogy Oroszországot politikailag elismerik, ez pedig

a reakciós politika súlyos veresége.

Londoni távirat szerint Lloyd George az alsóház április harmadiki ülésén részt fog venni. Nem egy- szerű parlamenti tanácskozás lesz ez, mert ezen Lloyd George utól- jára fog megmérkőzni a demokrácia ellenségeivel és vagy győzelmesen kerül ki a mérkőzésből, vagy elbu- kikk és vele bukik akkor az a nagy- arányú terv is, amelyet Genua elé akar vinni. Lloyd George az alsó- háznak ezen az ülésén meg fogja hallgatni a képviselők véleményét a kormánynak a genuai konferen- ciára vonatkozó terveiről. Lloyd George tehát

felveti a bizalmikérdést,

amelyre nyílt választ kell kapnia. Angol kormánykörökben azt hiszik, hogy erre a parlamenti vitára már- csak azért is szükség van, mert ha Lloyd George bizalmat kap és el- megy Genuába, azt demonstrálja, hogy mögötte áll egységesen a kor- mány és az angol parlament. Az angol politika mai nyugtalan és bi- zonytalan hangulata mellett a kon- ferencián résztvevő többi állam szempontjából erre a demonstrációra szükség van. Az alsóházban Cham- berlain megerősíti ezt a hírt és hozzáfűzi, hogy a genuai konferen- ciát április tizedikén megnyitják. An- glia részéről Lloyd George, lord Curzon és sir Horne fognak valószí- nűleg azon résztvenni. Az alsóház tudja, hogy Genuában miről lesz szó. Nagyon jól tudja, hogy

a konferencián csaknem kizárólag Oroszország újjáépítése fölött fognak tanácskozni.

Lloyd George még a konferencia előtt elismerte volna politikailag Oroszországot, de ebben lord Curzon és más konzervatívok megakadályozták. Ha az angol miniszterelnök bizalmat kap az alsóházban, teljes felhatalmazással megy Genuába és ott módja lesz Oroszország politikai elismerését kereszttül vinni.

A genuai előértekezleti konferen-

cián az olaszok azt javasolták, hogy Oroszországot elsősorban technikai segítő eszközökkel lássák el. Az angol delegátusok csatlakoztak az olasz javaslatához és hangsúlyozták, hogy Oroszországgal fel kell venni a kereskedelmi összeköttetést és az összeköttetés utjából minden aka- dályt el kell hárítani.

A „Giornale d'Italia” közli, hogy az olasz kormány már szétküldte a többi kormány a genuai konfe- rencia hivatalos napirendjét. Ez a munkaprogram a következő: 1. A cunessi határozatok végrehajtási módozatainak megvizsgálása, 2. Eu- rópa békejének biztosítása, 3. olyan helyzet teremtése, amely visszaállítja a kölcsönös bizalmat, 4. A pénzügyi kérdések megvitatása, 5. gazdasági és kereskedelmi kérdések rendezése.

A genuai konferenciát előkészítő bizottság tanácskozásaival kapcsola- tban az oroszok azt indítványozták, hogy Laibachban a keleti államok is előzetes konferenciát tartsanak. Ezt a konferenciát a jövő hét folyamán meg is tartják és azon Oroszorszá- gon kívül a balti államok és Len- gyelország vesz részt.

Repatriált a belzi rebbe

Lovasbandérium és katonazenekar a bucsuzásnál. Poli- tikai notabilitások a rabbinnál. „Munkács meghal a rebbe nélkül...”

Az Uj Kelet tudósítójától.

Munkács, márc. 22. A háboru első éveiben, mikor a Galiciában előnyomuló orosz csapatok elől hanyat-homlok menekültek a megrémült zsidók, a belzi rebbe is otthagya kis galiciai faluját és népes udvarával együtt Munkácsra tette át székhelyét.

A belzi rebbe hívőkben itt sem szűkölködött. Előbb a városból, majd az egész vidékről jöttek hozzá tanács- ért és áldásért. A legnépszerűbb emberek egyike volt, tanácsainak, vizsgáztatásának csodátevő erőt tulajdonítottak nemzsidók is, akik messze földről zarándokoltak hozzá.

A rebbe udvartartása még fényesebb és nagyobb volt Munkácsra, mint a békés Belzen. Hívőkben tehát nem volt hiánya a belzi caddiknak, de talán épen az volt az oka annak az éveken át dúló csatának, amely közte és a munkácsi rebbe között kitört. A munkácsi rebbe féltékenykedve nézte a belzi egyre növekedő népszerűségét és mindent elkövetett, nem riadva vissza a legsúlyosabb eszközöktől sem, hogy veszedelmes konkurrenciát a jámborságban és csodátevésben előző Munkácsról. A legutóbbi időkiig hasz- talan volt minden intrika. A belzi rebbe hatalmasabbnak és befolyásosabbnak bizonyult.

Nemrég azonban a csehszlovák kor- mány a lengyel kormánnyal egyetértve mégis elrendelte a belzi rabbi hazaszá- llítását. Belzen nevezetesen ma már olyanok a viszonyok, hogy az oda ille- tések közül sokan hazamehetnek. A rebbe háza is felépült, úgy, hogy haza- szállításának semmi akadályja nem volt.

Március 21-ére volt kitűzve a belzi rebbe utazása. Olyan méretű előkészü- letek történtek erre az alkalomra, ami- lyen csak fejedelmi utazásoknál szoká- sos. Az elutazás előtt való napon auton keresetek fel a rabbit Ruszinszkó poli- tikai notabilitásai: dr. Biaha, Podkar- patska Rus politikai osztályfőnöke, dr. Toupalik zsupán, Slezácek brigadéros- városparancsnok, dr. Kareub kormány- biztos és szerencsés utazást kívánva a rabbinak, biztosították, hogy megfelelő számú kocsit biztosítanak a személyzete számára, amely 90 családból, mintegy

300 emberből fog állani. Felajánlották részére a katonai zenekart is. A rebbe titkára kérte, hogy pénzüket szabadon vihessék magukkal, amit a hatóságok képviselői meg is ígértek.

A zarándoklás a rebbehez vasárnap szinte elképzelhetetlen méreteket öltött. Küldöttségek jöttek hozzá egész Pod- karpatska Rus és Szlovenszkó területé- ről, sőt még Magyarországból is. Ezek a küldöttségek nagyon sok ajándékot hoztak magukkal. A belzi rebbe egy óriási terem mélyén fogadta a hozzá- járulókat és halk hangon rebegte ál- dásait.

Az utazás napján már tizenkettő előtt tódult a nép a rabbi lakása felé, a Kossuth-utcába s az egyre jobban zuhogó eső dacára is egyre szaporodott a járdán, utcán tolongók tömege. A rabbi kíséretének fogatai mind sűrűbb egymásutánban gördültek ki, mindegyi- ken egy-egy család felszofolva, párnák, dunnák között. Félegy tájban egy gyermekserog kanyarodik ki a rabbi lakásának udvarából, élükön fehér zászló- val, amelyen héber felirat piroslott és feketélt. Két lovas fehér selyemzászló- lóval és vállóval vágat. Az utca zsu- folásig tele. mozgás, tolongás mindenütt. Rezes banda kanyarodik elő. A rabbi csak nem jön. Az ifjak éljenek, ujjonganak. Bucsuzás.

A tömeg kitart. Fél kettő tájon aztán jön a rabbi elegáns fogaton. Arca mosolygó. A tömeg ujjong s megindul a rohanás a rabbi kocsija után. A rabbit a városháza felé viszik, de a Sugár-uton végig loholnak az emberek. Az állomáson zene, még örültebb tolongás, mindenki látni akar. A vonat elindul esőben.

Elment a belzi rabbi, akivel minisz- terek tárgyalnak.

— Munkács forgalma nagyon meg- érzi a rabbi távozását — mondja valaki.

— Munkács meghal a rebbe nélkül, — konstataja egy szomorú hang...

Titkos szerződés

Anglia és Amerika között

Borah szenátor leleplezése az amerikai szenátusban

Az Uj Kelet tudósítójától.

Washington, március 22. Az amerikai szenátust nagy izgalomban tartja Borah szenátor beszéde, amelyben nyilvánosságra hozta azo- kat a titkos megállapodásokat, ame- lyeket az Egyesült-Államok Angliával kötött

Japán ellen.

A négyesszövetségi szerződés tárgya- lásánál Borah szenátor felolvasta Paul D. Cravath beszédét, amelyet a „Council of Foreign Relations”-ban tartott. Cravath közismert amerikai ügyvéd és nemzetgazdász. A „Council of Foreign Relations” nem hiva- talos testület, amely azonban kizárólag külügyekkel foglalkozik. Ez a testület február tizenhetedikén New- yorkban ülést tartott, amelyen Cravath elmondotta: A leszerelési konferencia egy amerikai tagjától tudja, hogy Amerika és Anglia kö- zött a négyesszövetségi szerződés megkötése előtt megállapodás jött létre, amely szerint a két állam a jövőben együtt fog működni minden kérdésben. Cravath ugyanakkor ki- jelentette, hogy véleménye szerint

a washingtoni konferencia igen fontos tanácskozásairól nem ve- zettek jegyzőkönyvet

és a konferencia jegyzőkönyvében nem szerepelnek azok a megállapo- dások, amelyek Amerika és Anglia között a Csendes-Oceán kérdésében létrejöttek. Cravathnak az volt a vé- leménye, hogy az Egyesült-Államok új erődítmények és újabb flotta- építés nélkül a Csendes-Oceánon nem állhat meg a japán flottával szemben, különösen nem, ha a ja- pán flottát az angol is támogatja. Viszont az angol-amerikai flotta megmérkőzhet a japánnal és az új szerződés értelmében Anglia és Amerika tengeri ereje „elegendő erőt képvisel az Oceánon.

Borah szenátor és Cravath mielőtt elmondották beszédjüket, tanácskoztak Root volt államtitkarral.

A demokrata kisebbség vezetője, Underwood és a republikánusok vezetője, Lodge ezeket a tényeket és közléseket hamisnak nyilvánította. Az igazságot még növelte Cravath nyilatkozata, amelyet a sajtóban helyeztet el és amelyben közli, hogy kijelentéseit hamisan adták vissza. Borah erre azzal válaszolt, hogy felmutatta a Cravath beszédéről készült gyorsírói följegyzéseket. Ennek az incidensnek valószínűleg az lesz a következménye, hogy a szenátusban a szerződés ellenzői követelni fogják, a négyesszövetségi szerződést a külügyi bizottsághoz tegyék vissza, hogy ez a bizottság Cravathot, Rootot és Davist, akinek az ügyről állítólag szintén tudomása van, kihallgassa.

HIREK

Románia fizeti Magyarország francia megszállásának költségeit. Bukarestből jelentik: A „Dimineata” jelenti, hogy a Bratianu-kormány rövid idővel ezelőtt jegyzéket kapott a francia kormánytól, amelyben felszólítja, hogy a Franchet D'Esperay megszálló hadsereg költségeit Románia egyenlítsse ki. Ezen követelését a francia kormány arra alapítja, hogy a román hadsereg Magyarország elleni hadműveleteiben balszárnyul a francia bányászati sereget használta fel, úgy hogy ennek köszönhető a budapesti előnyomulás. A „Dimineata” szerint a román kormány azt válaszolta, hogy nagy elégtétellel vette tudomásul annak hivatalos megerősítését, hogy a román hadsereget Magyarország megszállásában a francia hadsereg segítette, mert ezzel véget vet azon tendenciózus híreszteléseknek, melyek szerint a Budapest elleni akciót Franciaország tudta és beleeegyzése nélkül hajtottuk volna végre. A lap szerint — bár ez a válasz a francia igények elismerését jelenti, — a francia kormány mégis ellált ettől a követeléssel.

Negyvenkétezer munkás sztrájkol Stuttgartban. Stuttgartból jelentik: A fém-munkások sztrájkja tovább terjed. Eddig 42 ezer fém-munkás sztrájkol.

Nem volt bomba a tárgyalóteremben. Bukarestből jelentik: Jelentették tegnap, hogy az Epoca szerint a kommunista-per főtárgyalási termében egy bombát találtak a bírói emelvény alatt. A Viitorul, a kormány lapja, most cáfolja ezt a hírt, amelyből csak annyit igaz, hogy nem bombát, hanem egy felrobbant ágyugolyót találtak abban az utcában, ahol a tárgyalási terem van. Merényletről tehát szó sem lehet.

A liberális párt cabinet noirja. Bukaresti munkatársunk jelenti: A liberális pártnak, tudvalevőleg, van egy úgynevezett cabinet noirja, titkos irodája, amelyben, különböző dossziékban, az ellenzéki pártok politikusaikra vonatkozó kompromittáló adatok vannak összegyűjtve. Ez a cabinet noir a legutóbbi választások alatt is nagy szerepet játszott, amennyiben a liberális jelölteknek kitűnő fegyvert szolgáltatott, adataival, ellenjeltjeikkel szemben. A fővárosi lapok pertraktálták is élelken a cabinet noir működését, amelyről, ez alkalommal, számos pikáns dolog tudódott ki. Többek között az, hogy minden esetben, amikor valaki belép a liberális pártba, a felvevő páriveretők figyelmébe ajánlják az új tagnak, a cabinet noir dus dossziéit, hogy azokat szorgalmasan forgassa és az abban felhalmozott adatoknak bármikor hasznát vehesse, ha a parlamentben vagy politikai pályafutása alatt egykor szükség mutatkozik rájuk.

Olcsóbb lesz a hus a bukaresti piacon. Megírtuk, hogy a bukaresti közönség küldöttséget menesztett Sassu kereskedelemügyi miniszterhez, a felburjánzó huszsora letörése végett. A bukaresti fogyasztóközönségnek ez a bátor és nyílt fellépése teljes sikerre vezetett. A küldöt-

Szász Zoltánt két és fél évi fogházra ítélték Gergely Győző egy évi fogházbüntetést kapott. A többi vádlottat felmentették

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, március 24. A magyar zsurnalisztika egyik legkimagaslóbb alakja, a legtisztább emberi gondolat harsogója és szószólója: Szász Zoltán esett el most abban a harcban, amelyet a csekélyszámu magyar demokrácia folytat a legkegyetlenebb erőszak uralma ellen. Szász Zoltánt az európai műveltségű újságíró és író, aki a magyarországi kommunálatt bátran vetette oda magát a diktatura féltelenségei elé, a szűk látókörű és gonosz indulatokkal megfertőzött magyar bíróság el nem követett büntökért két és fél évi fogházra ítélt. Már Szász Zoltán letartóztatása alkalmával iszonyodva hördült fel a kulturáepok sajtója és újságírószervezetei a sajtószabadság és a személyi szabadság e szemérmetlen megsértése ellen. A budapesti újságírók egyesülete csak a külföldi sajtószervezetek nyomására mozdult meg és tett lépéseket, amelyek azonban csak gyenge és bátoratlan intervenciók voltak.

Szász Zoltán védője vetette a bíróság szemére, hogy míg Somogyi Béla és Bacsó Béla gyilkosai, a többi rendzavarók és felforgatók élvezik a szabadságot, addig azt az újságíró, aki kritikát mond, aki szembehelyezi magát a gyilkosokkal, börtönbe akarják vetni. A magyar bíróság még ezt a tragikus szembeállítást se szívelte meg és Szász Zoltánt két és fél évi fogházra, Gergely Győzőt a „Nép-

ségben helyet foglalt Bukarest polgármestere is, aki a miniszter előtt kifejtette, hogy a közönség akciója nem a becsületes husiparosok ellen irányul, hanem azok ellen, akik spekulatív módon, kihasználva a konjunkturákat mesterségesen felverik a husárát és ezáltal a nagyközönség rovására hirtelen meggazdagodnak. A miniszter bizottságot küldött a helyzet megvizsgálására, amelyben egy husiparosok, mint a fogyasztók megbízottjai helyet foglaltak. A bizottság jelentése után a miniszter kijelentette, hogy a főváros huszükségletének biztosítására a bukaresti körzethez tartozó nyolc megye állatexportációjából 25 százalékát visszatartanak és a CFR-t utasítják, hogy a fővárosnak címzett szállítmányokat gyorsan bonyolítsa le. Az áruzsora letörése végett elrendelte a miniszter, hogy a mérsárosoknak, ki kell üzletükben függeszteni az eladandó hus önköltségi árát, amirehöz különként legfőbb két lelt számíthatnak nyereség címén. Amelyik mérsáros nem tartja be a rendeletet, azt hatóságilag eltiltják a vágóhídi vágatástól és vásárlástól. Szerintünk ezeket a dráki, de igazságos intézkedéseket Erdély minden városában végre kellene hajtani, mert az áruzsora itt sem kisebb és a közönség itt sem gazdagabb, mint Bukarestben.

szava” munkatársát pedig egy évi fogházra ítélt. Szász Zoltán védőbeszédében előre megadta az ítélet diagnózisát: azt mondta, hogy nem azzal vádolják, amit irt, hanem azzal hogy külföldi lapba irt. A bíróságnak, mely a kormány szószólója ebben a perben, tényleg az fájt, hogy a Szász Zoltán ítéletét a külföld elé vitte. De akkor miért nem ítélik el Apponyi Albert grófot, aki amerikai lapokban számolt be a magyar eseményekről? Ezt kérdezte Szász Zoltán. És hozzátette: egyik cikkében sem volt államellenes, közismert dolgokat mondott el bennük. A bíróság azonban, amely Szász Zoltán és Gergely Győző minden tanuját elutasította, kész ítélettel ment a per elé, azon sem a védő éles kritikája se a vádlott igazsága nem tudott változtatni.

Ezen felháborító ítéleten mit sem változtat az, hogy a másik két vádlottat: Bánóczy Lászlót és Szerdahelyinét felmentették. Nem változtat az sem, hogy a bíróság Szász Zoltán és Gergely Győző büntetésébe beszámítja a vizsgálati fogságban töltött öt és fél hónapot. Még az, a humor sem változtat rajta, hogy Szász Zoltán tízezer korona pénzbüntetésre és Gergely Győzőt négyezer korona pénzbüntetésre ítélt és három évre felületesztette polgári jogukat. Madzsar József felett, mivel külföldön tartózkodik, nem hoztak ítéletet.

Saint Saens hagyatéka. Párisi levelezőnk írja: Saint Saens a neandreg elhalt világhírű francia zenészerző a párisi operakönyvtárnak testálta hagyatékát, amelyről épen egy évvel Massonet halála előtt 1911 augusztus 9-én végrendekezett. A hagyatékra, amely nagy eseménnyel tesz ki, ezt írta nek Saint Saens: zenészerzők és egyebek. Tudvalevő, hogy Saint Saens sokat dolgozott. Zeneműveken kívül számos esillagászati tanulmányt írt. Ez a tudomány nagyon érdekelte. Ezenkívül kiváló levéltör volt. Egyedül dípei könyvtárában több mint hetszáz levelet találtak, amelyek legnagyobb részét régi konzervatóriumbeli barátjához Charles Le Coqhoz intézte. Ez a levélgyűjtemény, ugyszólván, életrajza Saint Saensnek.

Zilahon a szombati vásárt szerdára tették át. Tíz évvel ezelőtt a zilahi zsidókon súlyos egzisztenciális és vallási sérelem esett. A hetivásár napját ebben a legszebb fejlődésnek induló megyei székhelyen szombatra tették át, úgy hogy a kereskedők nagyrésze emiatt képtelen volt résztvenni a város gazdasági életben. A város vezetősége elég jóindulatot tanusított a zsidók ügyével szemben, ami csak természetes is, mert ezáltal az az ügy szervevesen bekapcsolódott a város gazdasági életének fejlődésébe. Tíz éven át sokat kérelmeztek a zsidók küldöttségjárással, beadványal kérelmezéssel. Közben érezniök kellett, hogy a közeli Szilágysomlyó meny-

nyire előre jut fejlődési szempontból Zilah városával szemben, amely pedig közigazgatási centrum, törvényszékekkel, pénzügyigazgatósággal és más egyéb hivattal. Az egész megye zsidóságának és a város lakosságának nagy meglegedésére mostanában Mosoiu tábornok a város megválasztott képviselője kieszközölte a kormánytól, hogy az eddig szombaton tartott hetivásárokat miniszteri rendelettel szerdára helyezték át.

Meghalt egy orosz nagyherceg a száműzetésben. Párisi levelezőnk írja: Rövid távirat jelenti, hogy Anasztázia Mihajlovna orosz nagyhercegnő, a forradalmi száműzetésben, rövid betegség után, Eze fűrdőben, a Riviera partján meghalt Anasztázia Mihajlovna — Nikolajevics Miklós nagyhercegnek és Mária nagyhercegnőnek volt a leánya. Három gyermeke volt, akik közül az egyik a német trónörökös, Olga Sarolta, a másik a dán királyné, a harmadik pedig egy fiú, a mecklenburgi nagyherceg. A háború kitörésekor Anasztázia Mihajlovna lemondott német hercegnői címéről és csak az orosz nagyhercegi titulus tartotta meg. Cannesban lévő villáját kórháznak rendezte be és az odaküldött orosz sebesült katonákat önfeláldozóan ápolta. A forraságokat nem szerette, egész életét egyszerűségben töltötte. Oroszországban hatalmas birtokai voltak, amelyeket elkommunizáltak. A nagyhercegnő azonban így sem maradt szegény, gyermekeitől jelentékeny támogatást kapott és halála is nem a száműzetés sivárságában és elhagyatottságában, hanem a Riviera gyönyörű és gazdag tavaszában érte utól.

Házasság. Salamon Salamon Cuj eljegyezze Lázár Teriket Nagyváradról. (Mindena külön értesítés helyett)

A kiöntött Dyneszter pusztításai. Bukarestből jelentik: Kisenevből írják, hogy a Dyneszter megáradt és igen sok faivat és vidéket árasztott el. A helyzet némely vidékeken katasztrófális. A víz már a házakat is ellepte. Az áradásnak igen sok emberáldozata van. Az anyagi kár óriási. Kisenevi jelentés szerint a Dyneszter kiöntése következtében a következő falvak kerültek víz alá: Cosniza, Brata, Cofernica és Luvald.

Lebélyegzik a külföldi állampapírokat Bukarestből jelentik: Az Universt szerint a bel- és külföldi állampapírokat április 1-én lebélyegzik.

Negyven tonna romlott hering. Tegnap számában az Uj Kelet megírta, hogy Noszin Samu kolozsvári kereskedő negyven tonna heringet rendelt a nagyváradi Comercia-részvénytársaságtól. Noszinék az áru egy részét vidékre adták el és amikor a vidéki vevők arról értesítették őket, hogy a hering romlott, Noszinék a még raktáron volt tizenkilenc tonnát vizsgáltatták meg s a tisztiorvos ezt az árut is romlottnak találta s emiatt eljárást indított a Comercia ellen. Noszinék, akiknek a vidéki kereskedők visszaküldték a romlott árut, külön pert indítanak a nagyváradi cég ellen.

Fűszerkereskedők nagygyűlése. A kolozsvári Sfatul Negustoresc fűszer-, csemege- és vegyeskereskedő osztálya í. é. március 26-án (vasárnap) d. e. 11 órakor saját helyiségében (Str. J. Maniu l. em. 1) nagygyűlést tart. Targyisorozat: 1. A meg nem engedett módon való verseny elleni védekezés. 2. Fűszerkereskedőket érintő ügyek. 3. Esetleges indítványok és panaszok. A nagygyűlésre való részvételre ezután hívjuk meg az összes a Sfatul kebelebe nem tartozó szakmabeli kartársakat is.

TUNGSRAM



A legszebb és leggazdaságosabb világítás

Tegnap tünk arról Balog József a kolozs kőso esti gyálást.

Az tör János dr., szült a pe van szó és a körülmé be. Az üg vizsgálta lyamán a dent azzal gyilkosság

Kihallg a rendőrsé csak azért szerítették csupán ne vádat, hogy alá kerülje mint érde a rendőrsé zökönnyvet

Eszerint után elősz tartóztatá ütések ka kiderült a sága és e ember, B tatták le. hogy sem lott, hogy volt és a lyében ne

Erre min után. Min is megtal dában, ah detektiv i vörösödött

En nem tudol A dete mert egy hogy mily elvezetni. nos bekeo rendőrség Balog és

Ha le átok és r visszahuz feltölt, a amazonok Song se is hallgat pedig egy szeret har

Itthon dás... Tegnap s rekek. S nek Máko nak! Meg kell minden, r Ilyicsk

Alig v Jön hossz kezét h géli szél csodatáka ságosan, „Salon

Ítélet a hóstáti gyilkosságban

Aki megtéveszti a védőjét. Az utolsó párbeszéd. Tanukihallgatás, az ítélet után

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Tegnap számbunkban megemlékeztünk arról a gyilkossági perrel, amelyet Balog József hóstáti legény ellen indított a kolozsvári ügyészség. Tegnap a késő esti órákban folytatták a tárgyalást.

Az történt ugyanis, hogy Giurgiu János dr., Balog József védője egy készül a perre, hogy jogos önvédelemről van szó és összes bizonyítékait ennek a körülménynek az igazolására szerezte be. Az ügyészség is ilyen szempontból vizsgálta az ügyet és a tárgyalás folyamán a vádlott halomra döntött mindent azzal, hogy egyszerűen tagadta a gyilkosság elkövetését.

Kihallgatása során elmondta, hogy a rendőrség előtt a beismert vállomást csak azért tette, mert ott vérselvényeket szerítették rá, a vizsgálóbíró előtt pedig csupán nemtörődomségből ismerte el a vádat, hogy minél hamarabb tárgyalás alá kerüljön a dolog. Ennél a pontnál, mint érdekes dokumentumot, felolvasták a rendőrség nyomozásáról felvett jegyzőkönyvet.

Eszerint a gyilkosság elkövetése után először a két arra cirkáló rendőrt tartóztatták le, mert azt hitték, hogy az útkész kártyól származtak. Csakhamar kiderült azonban a rendőrök ártatlansága és ekkor, mint a leggyanúsabb embert, Badui György cigányt tartóztatták le. Badui először azt hangoztatta, hogy semmiről sem tud, később bevallotta, hogy a gyilkosságnak szemtanúja volt és a gyilkost Balog József személyében nevezte meg.

Erre megindult a nyomozás Balog után. Mintegy nyolc nap múlva sikerült is megtalálni Balog Józsefet a csuszában, ahol bujkált. Mikor a nyomozó detektív igazoltatni akarta Balogot, elvörösödött és zavartan mondta:

— Én kérem Csorba János vagyok, nem tudok semmit a gyilkosságról.

A detektív meglepetten nézett rá, mert egy szóval sem említette előtte, hogy milyen ügyből kifolyólag akarja elővezetni. Balogon tényleg Csorba János bekeze volt. Az uton, mikor a rendőrségre mentek, egyszerre megállt Balog és azt mondta:

AZ ÁLOMTELEPES

Irja Kaczér Illés

10. Elisa völgye, Ruth völgye

Tel-Chálóm, öntözés

Most minden Ilyicskán mulik. Ha legyüri a kigyómérget: nincs átok és nincs veszedelem. A babona visszahúzódik a homályba, ahonnan feltolt, hogy ránkítadjon. De ha megtörténik a szerencsétlenség!... Mostanában nem látom a testvéreimet, az árpa szélén s a rizsföldön haránt mélyitem a medrát és loesolgam lapátal a vetést és ők a maguk medrén dolgoznak, mert jön-jön a víz. De néha szinte előttem állnak egytől-egyig. Istenórizz, hogy a kis Naómi meghaljon! Akkor Zriel visszaszalad a múltba, Alfieri a tétovába, a litván a rettegésbe. A déleleg amazonok is összeesnek. Az ifju Song se olyan hetke többé, az öreg is hallgatag pőfékel kis pipájából, pedig egyébként beszédes ember, aki szeret hangosan hadotázni.

Itthon is minden zug merő aggodás... Berácha sóhajtoz a munkán. Tegnap sirt, amikor elmentek a gyerekek. S a gyerekek, mielőtt kimennek Mákoskalácsra, hogy összebujnak! "... a kigyó... Naómi..." Meg kell hogy mentse őt Ilyicska, minden, minden ezen mulik most.

Ilyicska tudja. Alig világosodik, már uton van. Jön hosszú léptekkel a telepe felől, a kezét himbálja, mintha a friss reggeli szél fújna előre-hátra. Vállán a csodatáska. Messziről köszönt, barát-ságosan, vidáman.

"Salom, Jisáj, már munkában?"

— Kérem, én bevallom, én vagyok Balog József, de nem én gyilkoltam meg Hadnagy Albertet.

— Hát honnan tudja, hogy miért keressük?

— Kérem én az újságokból olvastam, hogy én vagyok a gyilkos és megíjtem. Azért bujtam el.

A rendőrségen azután bevallott mindent. Utána Bell Jánost hallgatták ki tanuként. Bell János elmondta, hogy a kérdéses estén látta, hogy Hadnagy Albert és Fuszulyka Sándor (így csufolták Sevald Sándort) bieskával verekedtek. Sevald össze-visszavagdalva maradt a földön és akkor a berugott Hadnagy mindenki belekötött, akit végzete arra vezetett. Ebben az időben jött arra egy ismeretlen munkás, akit Hadnagy Albert torkon ragadott és kést rántott rá, azt híven, hogy ő is a Sevald barátja. Az ismeretlen munkás védekezés céljából hátra ugrott és ezzel elkerülte azt, hogy Hadnagy az előrántott késsel beleszurjon.

A munkás ekkor menekülni igyekezett, de a futás közben kiesett a mell-szijából a szekerője. Egyszerre nyuitak utána mindketten, de a munkás hamarabb felvette. A hajolás alatt Hadnagy újlag torkon ragadta és már majdnem beleszurta kését, amikor a munkás egy szekerőcúttal örökre elnémitotta.

Szembesítették ezután Bell Jánost, a vádlottal, de a tanu nem ismerte fel benne a munkást. Utána Balog József alibi tanut hallgatták ki. Ezek azt bizonyították, hogy Balog a kérdéses időben teljesen ittas állapotban ugyan, de otthon tartózkodott. Azután Japure ügyész halált okozó súlyos testisértesben kérte büntöské kiondani Balogot. Giurgiu János védő kihatós érvekkel azt akarta bebizonyítani, hogy a gyilkos személye még nincs teljes bizonyossággal megállapítva. De ha tényleg Balog lenne a gyilkos, akkor is kétségen kívül igazolást nyert az, hogy jogos önvédelemből követte el és ezért a hetvenkilencedik szakasz alapján védelem felmentését kéri.

Hosszu szünet után tért vissza a bíróság és kihirdette az ítéletet, amely szerint részeg állapotban elkövetett halált okozó súlyos testisértesben bűnösnek mondták ki Balogot és ezért öt nyolc hónapi fogságra ítélték, beszámítva a vizsgálati fogságban eltöltött öt hónapot. Az indoklásban azt mondták, hogy azért kellett megállapítani a bűnösséget, mert a fegyvertelen torkon-

ragadás még nem ad jogot senkinek arra, hogy gyilkoló szerszámot használjon.

Ekkor történt az, hogy Giurgiu János dr. a jegyzőkönyv kikorrigálását kérte, mert a jegyzőkönyvbe elfelejtették bevenni Bell János vallomását azt a részt, hogy Hadnagy a torkonragadás idején kés is volt a kezében, amellyel leakarta szurni az ismeretlen munkást.

A bíróság ekkor az ítélet után még egyszer kihallgatta Bell Jánost, aki megismételte vallomását. Ez azonban már a táblához tartozik, mert Giurgiu dr. az ítéletet megfellebbezte.

SPORT

Abíróképzés reformja Amikor a bírakat kitanítják...

Sokan hallották már, — ha ugyan nem kiáltották — a bíró felé adresztált kedves felszólítást — „*adja vissza a tandíját!*”

A március 18-án Kolozsvárt megtartott írásbeli és szóbeli bíróvizsga alkalmával abban a szerencsében részesültünk, hogy résztvehettünk egy olyan „tanórán” — ha ugyan tanórának nevezhető az a fizikai és szellemi gyötrelm, amelyet a vizsgázatóbizottság tagjai délután 3 órától éjjel 11 óráig végigszendvedtek — amelynek tandíját már annyiszor visszaadták a bírakkal.

A szövetség egyébként is szük hivatalos helyiségében hering módjára voltak összejáratva a „tanár urak”, a szomorú ábrázatu, izzadva drukkoló jelöltek és az érdeklődők. Tökéletes tudást, biztos tájékozottságot egyik jelölt sem áruít el. A szóbeli vizsga alkalmával olyan feleleteket adtak egyesek, amelyek „*de facto*” megfagyasztották a vért még az angol flegmájú „*főfőtánár*” urban is.

A romániai bíróképzés mai rendszere csufos bukást szenvedett a kolozsvári bíróvizsgán. Hiába tartották az előkészítő kurzusokat, a jelöltek nem tulajdonítottak kellő fontosságot a tanfolyamon előadó bírák fázadozásainak.

Romániában ma nagyon kevés a kellő elméleti és gyakorlati szakismerettel és tudással rendelkező futballbíró. (Bukarestben például egyet-

len képesített bíró sincs.) Ezekre hárul a nehéz és háládatlan feladat új bírógenerációt nevelni Románia fejlődő futballsportja részére.

A magunk részéről célravezetőnek tartanánk, ha a szövetség legalább is hathónapos elméleti és háromhónapos gyakorlati kiképzést tenne kötelezővé azok részére, akik aktív bírói működésükkel a testedés terén kulturmisszió teljesítésére vállalkoznak. Az őszi szezon és a téli pihenő kiválóan alkalmas időszak volna a bírójelöltek alapos elméleti és gyakorlati kiképzésére.

A vizsgára bocsáthatás előfeltételeinek megszórítása esetén huszonkét jelölt közül nem kell majd körülbelül nyolcvan százalékot a vizsga megismétlésére utasítani, amint az a legutóbbi kolozsvári bíróvizsgán történt.

Labdarugás

Kik bíraskodnak vasárnap. A kolozsvári kerületi futballbajnokság vasárnap eldöntésre kerülő mérkőzéseire a BT a következő szövetségi bírakat küldte ki.

Kolozsvár. D. u. 2 órákor Victoria — KAC: Gergely, d. u. 4 órákor CFR — CFR Targul-M.: Czinczár, 12 órákor KMTE — Aesculap: Vida.

Kispálya: D. e. 8 órákor KAC ifj. — KKASE ifj.: Petrán, 10 órákor KMTE ifj. — Haggibbor ifj.: Nagy Ádám, d. u. 2 órákor Victoria II. — KAC II.: Grimm, d. u. 4 órákor Haggibbor II. — CFR II.: Haas.

Marosvásárhely. Haggibbor — MTE: Winkle.

Torda. Spárta — TSE: Adorján.

Hogyan állnak fel vasárnap a Haggibbor csapatai. A holnap mérkőzésekre a Haggibbor a következő összeállításban szerepelteti csapatait a bajnoki és szövetségi mérkőzéseken. Marosvásárhelyen az MTE ellen az első csapat: Sugár, — Wesel, Lazarovics, — Jakobi, Braun, Virágh, — Farkas I., Pollák, Bornstein, Rosenberg, Lázár.

Haggibbor II. Kolozsváron a CFR II. ellen: Rosenfeld, — Weisz II., Feuermann, — Lusztig, Baumzweig Jankó, Zádor, — Imre Andor, Baumzweig Bumi, Farkas II., Weisz I., Fischer.

Haggibbor ifj. Kolozsváron a KMTE ifj. ellen: Klein, — Janovits, Pál, — Kasztner, Gombos, Moskovits, — Gidály, Ankrant, Reiter, Hirsch II., Hirsch I. Tartalék: Havas.

lahogy olyan volt a dallama, mint az ő szőke feje, fűtős és napsütötte: pásztorsip. Megnyugodott tőle és magam is nyugodtabb lettem. Elszundikáltam. Mire felkaptam a fejemet, már csak a nyitvamaradt fél-szene nézett rám... ezt nem akarta behunyni. Alig két évig élt, még nem látott a világból semmit.

Hogy sir rajtam az asszony. „Ő volt a legszebb. Tökéletes... Ilyet én én nem szülök többet.” És sir, hogy odakünn porlad és jel se maradt utána, amely a nevét az időknek elsöhvajtsa. „Hiszen olyan mindegy,” mondom neki, „hol vannak a holtjaink. Teleszórtuk velük a földet, a mások földjét, hogy megterméke-nyítsék. A fő, hogy az élők legyennek velünk.” „Igaz,” feleli az asszonyom, „azért mégis.” Sir. „És mindegy,” mondom, „maradt-e jel vagy nem maradt. Mi vagyunk a jel. Belénk vésődött a neve, a születése és a halálanapja, a szépsége és a makulátlansága. Mi jobbakk lettünk általa. S a gyerekeink is jobbakk, mintha ő sose élt volna.”

„Igaz,” ismétli az asszonyom, „azért mégis.” Kellenek neki a könyek. Nagyon boldog vagy nagyon boldogtalan lenne, ha nem sirhatna. Most is mennyt! Még éjjel is, ha nyugtatja fejét a szalmavánkoson. Ha kérdem... Abelkért sir, aki nem tudott meggyógyulni, mert idegen városban laktunk, a nyomor félre-uccájában, messze az emberektől és messze az orvos szívtől. „Most nem kell félni,” csitítja magát, „most itt van Ilyicska.” És reggel, amikor el-válunk egymástól, rámnéz, mert még mindig nem nyugodott meg. „At-

szaladnék Nachmenhez, hogy lássam, mit csinál Naómi.” „Csak menj, Berácha.”

„Miként a pásztor őrzi nyáját — dudolom s a dal, mely a halál pecséteseiről ridogál, reszeltős, mint a furulya és göndör, mint az én néhai kisfiam. Kétszeresen halálos ez az ének énnekem s mégis... jő dudarásni. Olyan jó az élet duzzadásából a halálra gondolni. Megyek feléje, de ő messze van messze, sokára érek el odáig. Még látni fogom a fátam terebélyesen, roskadni a gyümölcs alatt. Nem tudom, honnan ez az elbizakodottság. De magam miatt valahogy nem tartok se átoktól, se veszedelemtől, erős vagyok. Csak a házam népét ne érje baj.

Kezd nyugtalanítani, hogy Ilyicska, még nem jött vissza. Pedig jóideje elment. Nyugtatom a szememet az árpán, amely mély, tömöjt, mint az új bársony. Próbálom a rizzsel lekötni a nyugtalanságomat... a rizs most is gyenge, pedig öntözöm. Az árpa a távollétem alatt erősödött, a rizsnek a jelenlétem se használ. Sebaj. Majd! Holnapra is megöntözöm, holnapután is, kitarítás, rendbejön. Minden rendbejön... Csak ez a kiesilány gyógyuljon fel... De miért nem jön vissza Ilyicska?

„Jóreggelt, Jisáj!”

Iza áll előttem. Keskeny arcával, fülérenyirt hajával, friss, kicsit szomorú mosolyával olyan fiús most ez a leány. Megy át Nachmenhez a betegét látogatni. „Beracha is ott van” mondom neki. „Nem tudod, a doktor is?” Kérdi és elnéz a házam felé. „Odament, még nem jött vissza... Erre szokott visszajönni.” Felkapja magát.

Egyesületi hírek

A Haggibbor II. és az ifjúsági csapat játékosai ma, szombaton este 8 órakor a Park-kávéház emeleti helyiségében értekezletet tartanak. Az intéző kéri a játékosok pontos megjelenését.

Vidéki mérkőzések

Brassó: Coltea - Ivria 1:0 (0:0).
Serlegmérkőzés. Bíró Nagy Lajos (Kolozsvár). Szép fair mérkőzés, a Coltea-ban több Brassóban katonáskodó temesvári, nagyváradi és marosvásárhelyi kitiúni játékos játszott.

KÖZGAZDASÁG

Az aranyfedezet alakulása 1913-tól 1921-ig

Az Új Kelet tudósítójától

A nagy bevásárlások, amelyeket a hadviselő államok a semlegeseknél eszközöltek, megmozgatták az összes európai aranytartalékokat és megtöltötték a semleges országok jegybankjainak pincéit. Az állami bankok mindent elkövettek a forgó arany összegyűjtésére és a francia jegybank egyedül 2 és félmilliárd aranyat tudott a háború alatt felhalmozni.

Amerika felfedezése óta 95 milliárd frank értékű aranyat bányásztak ki, amelynek kétharmadrésze ma a különböző országok pénzjegyeibe van öntve. Ebből a mennyiségből az Egyesült-Államok jegybankja 20 milliárdot gyűjtött össze. Az európai államok bankpincéi a háború előtt 20 milliárdot, háború után 35 milliárdot tartalmaznak. A newyorki National City Bank kimutatása szerint: 1914 óta 1921-ig az aranytermelés 15 milliárdot tett ki, ugyanebben az időben azonban a papírpénzforgalom — Oroszországot leszámítva — 40 milliárddal emelkedett. A fegyverszünet megkötésekor 200 milliárd volt, jelenleg 300 milliárd aranyfrank értéket képvisel.

Az összes államok adósságai, együttvéve háború előtti értékben számítva a következőképpen emelkedett: 1913-ban 43 ezer 362 millió dollár, 1918-ban 205 ezer 396 millió, 1919-ben 295 ezer 76 millió és 1920-ban 382 ezer 634 millió dollár. Az összes államok együttes költségvetése a háború előtti érték ötszörösére emelkedett.

Belföld

(x) Bukaresti tőzsde márc. 24-én. Márka 44—45, leva 89—90, font sterling 580—585, francia frank 1225—35, svájci frank 2550—2650, líra 680—685, dinár 162—67, dollár 136—137, arany 480—485, osztrák korona 205—215, magyar korona 18—19, szokol 245—255, lengyel marka 353—360, drahma 565—575.

(x) Románia részt kér a német jóvátételből. Bukaresti munkatársunk jelenti: A román külügyminisztérium azzal a kéréssel fordult a párisi jóvátételi bizottsághoz, hogy a Németország által legutóbb fizetett 300 millió aranymárkából, a jóvátételi szerződés szerint Romániára eső részt mielőbb fizessék ki. A külügyminisztérium hivatkoz átírásban azokra a nagy károokra, amelyeket a német megszálló csapatok az országnak okoztak.

(x) A borbélyok és bérkocsisok forgalmi adója. A pénzügyminiszter rendelkezést intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, hogy a borbélyok és bérkocsistulajdonosok is kötelesek az egyszerűbb forgalmi adót fizetni és Registru Specialt vezetni. Az illetékeket és egyéb fényűzési cikkeket árusító borbélyüzletek tulajdonosainak blokkfizetést is kell használni. A fuvarosok fel vannak mentve a forgalmi adó fizetése alól.

(x) Módosítják a szeszadótörvényt. Bukarestből jelenti: Bratiano Vintila pénzügyminiszter jelenleg a szeszadótörvény módosításán dolgozik. A tervezet szerint a városokban teljes italmérési szabadság lenne, csak az illetékeket emelnék fel nagy mértékben, a falvakban ellenben külön rendelkezést szabályozza az italmérés.

(x) Beváltják a katonai rekviráló jegyeket. Bukarestből jelenti: A pénzügyminiszter elhatározta, hogy az 1000 lei összegű aluli katonai rekviráló jegyeket beváltják. Az ennél magasabb összegű rekviráló bonokat az adóba fogják betudni.

(x) 835 ezer hektáron történt őszi vetés a csatolt területeken. Bukaresti munkatársunk jelenti: A földművelésügyi minisztérium statisztikai osztályának kimutatása szerint a csatolt magyar területeken 835.806 hektáron történt őszi vetés.

(x) Telefonösszeköttetés Konstanca és Konstantinápoly között. Bukaresti munkatársunk jelenti: Konstanca és Konstantinápoly között a telefonkábel, amelyet a háborúban használhatatlanná tettek, újabban kijavították és a telefonbeszélgetés Konstanca és a török főváros között már megkezdődött.

(x) Konfliktus a román és a német jegybank között. Bukarestből táviratozzák: A Banca Nationala és a német Reichsbank között konfliktus támadt a Németországban vásárolt 150 mozdony ügyével kapcsolatban. Ugyanis a szállító cég előtt a Banca Nationala garanciát vállalt a Birodalmi Banknál levő aranymárka letéte erejéig. Most a Reichsbank értesítette a Banca Nationalát, hogy nem ismeri el, hogy nála aranymárka-letéte volna. Ez az értesítés nagy feltűnést okoz a Banca Nationalánál, amely a jövő héten többtárgy küldöttséget meneszt Berlinebe a félreértés tisztázása, valamint más függő kérdések elintézése végett.

(x) A bukaresti élelmiszerpiac árai. Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti élelmiszerpiac árai, ha nem is irányadók az ország többi piacaira, de mint fővárosi árak, bizonyára nem érdektelenek. A bukaresti élelmiszerpiacon minden szezonban a főzélékféle van a legnagyobb mennyiségben. A főváros környékén nagyon sok bolgár él, akik mind kertészként foglalkoznak. Jelenleg a főzélék árai a következők: káposzta, egy fej, 2—3 lei, hagyma kilója 5 lei, apró hagyma kja 12, sárgarépa kja 8—10, burgonyakgja 125 lei. A hal ára átlag kgr. ként 5—8 lei. Hus, marha 14 lei, borjú 15—16, sertés 18, bárány, darabja 160—200 lei, kgyja 30 lei. A szárnyasok közül a csirke, párja 60—80 lei, liba, párja 160—200 lei, pulyka, párja 300—350 lei. A tojás darabja 150 lei. Gyümölcsök sok van és elég olcsó. Alma kilója 6—8 lei, körte 6—7, szilva 6 lei. Dió nincs. A sajt ára, a nagy termelés miatt esik. A friss sajt kilója 28 lei, a braiiai sajt 20 lei, bánáti 14 lei. A vaj kilója 60—70 lei, a tejfel kgyja 16 lei.

Külföld

(x) Zürichi tőzsde márc. 24-én. Nyitás: Berlin 150¹/₂, Newyork 514, Milánó 2625, Prága 900, Budapest 56, Zágráb 152¹/₂, Varsó 13, Bécs 7—, osztrák korona —.

(x) Hogyan fizet Németország Párisból jelenti: A jóvátételi bizottság a német fizetésekre vonatkozólag a következőket határozta el: A folyó évre előirt 720 millió aranymárkából leírják azt, amit Németország ez évben már fizetett. A fennmaradó összeget Németország havonta fizeti március 15-től dec. 15-ig. Az 1450 millió aranymárka értékű természetbeni szolgáltatásból 950 millió értékűt kap Franciaország, a többi a szövetséges államok közt osztják el.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat d. u.: Kis kadét. (Operettjúdonság 9-edeszer. Olcsó helyárakkal.)
Szombat este: Kis grizett. (Operettjúdonság 6-odszor. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben. Tompa Béla bucsufőlépésével.)
Vasárnap d. u.: Leányvásár. (Olcsó helyárakkal.)
Vasárnap este: Rökkant huszár. (Ünnepi előadás Várady Miklós színészkedésének és kolozsvári működésének 55-ödik évfordulóján. Rendes helyárakkal V. Hegyi Lili főlépésével. Napibérlet 118. szám. B.)
Hétfő: Kis grizett. (Operettjúdonság, 8-adszor. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben.)
A műsorra tüztől előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Zafirgyűrű és Nagy komédiánő. Kedden este lesz a legközelebbi premier. A budapesti színházi évadnak egyik legszenvedelmesebb sikerű júdonsága Lakatos Lászlónak háromfelvonásos Zafirgyűrű-je s egyfelvonásos Nagy komédiánő-je fog ezuttal bemutatásra kerülni. A Zafirgyűrű az utóbbi évek egyik legizgalmasabb s legfordulatosabb drámai júdonsága. Nálunk a három főszerepet Baróti Erzsébet, Táray és Lengyel Vilmos fogja játszani. A Nagy komédiánő igen elmés, finom komédia, a nagy Rachel életének egyik epizódja. Ebben Izsáky Margit, Oláh Ferenc, Táray Ferenc és Lengyel Vilmos fogják a főszerepeket játszani. A keddi bemutató előadást premierbérletben (26 szám) s premierhelyárakkal fogják megtartani.

Kis grizett — Tompa Bélával. Ma este hatodszor adják a Kis grizett-et s Oktáv szerepét ezuttal is Tompa Béla fogja játszani, akinek ez lesz a bucsufőlépése.

Anyegin Eugén. Puskin világhírű művét az Onegin t. Tschaikovszky zenésítette meg s ez az opera diadalmas sikerrel járta be Európa és Amerika minden dalos színházát. A nagy világvárosok egyik legkedveltebb, legünnepeltebb műsoradarabja az Anyegin Eugén, amelyet Kolozsvárról még sohasem adtak. Most hónapokig tartó gondos, ambiciózus előkészületek után a magyar színház fogja bemutatni a halhatatlan művet. A premier pontos napja a jövő hét csütörtöke lesz. Általános bérletszünetben s operahelyárakkal fog színekörülni az Anyegin Eugén.

Egyetem mozgó: Szombaton, vasárnap a szerelem mindent legyőz, s a sas utja világhírű angol regény filmen.

Uránia mozgó: Szombaton nagy kalanddráma. A ver bosszút kér. Vasárnap Nordisk tengerész-dráma. A tengerész araja. Látványosság, pazar tengeri fölvetésekkel, nyílt tengeren hajóadás és elsüllyedés.

Apolló mozgó: Szombaton és vasárnap két sláger egy műsor keretében: Az éjjeli vándor, Nordisk-attrakció. Főszerepben Clara Wieth és Erik Holberg. Azonkívül pompás, pazar humoru vígjáték, Leánytréfa, főszerepben Erika Glassner.

„Akkor sietek, hogy halljam, ő mit mond” és röpi a szélel... már el is tűnt. Ha nem volna ez az Iza olyan vidám... de talán csak erőlteti, igen olyan síró, s szája a szemközébe az álla, igen az előreugró álla is olyan piros... talán baj van, hogy ő is odament. Berácha is, ahogy ő mondta ma: „Átszaladnék Nachmenhez...” És nem jön se Berácha, se Ilyicska... baj van?

A vörös Zebulon is odatart.

„Miért megy oda Zebulon?” Nem felel a kérdésre, fészületi tiz új-jával a szakállát, amely ma szokatlanul rendezett. Az egész ember tiszta és frissen kévelt. A hóna alatt kényes kis vessző. Egyszer-egyszer kihuzza és suhint vele. „Megyek” mondja. Nézi az árpát: „Szép!” A rizst: „Különös, Jisáj, neked mindenre jut idő.” A házam felé tekint: „Ez a legszebb valamennyi közt. Mi az, ami a tornácra feljut?” „Szólló.” „Ez a csemeték?” „Narancs, datolya. Ezek a fiatal vesszők: citrom. Az ott füge.” „És mögötte ott?” „Vetemény. A feleségem kertje.” Zebulon felsóhajt. „Bódog ember vagy, Jisáj. Áldott asszony a feleséged. És a gyerekeid, hogy értenek a nyájhoz!”

Hallgatók, ő menni akar. Nem megy. „Voltam náluk” — és oldalt mutat az amazonok telepére — „egy mesgyn van a földünk, mélyítsük közösen a medret. Csak Dinjuska van otthon. Ő nem ér rá, három helyett dolgozik. Baszje ott van a gyereknél, Iza elment, hogy felváltsa. Baszje elegett éjszakázott. Aztán Dinjuska gyenge, nem ehez a munkához való. Iza finyás kisasszony. Baszje... Mit szólsz hozzá

Jisáj, Baszje erős és munkabíró. Jó lélek. Olyan, mint a te feleséged!”

Ujra-boronálja vörös szakállát s a bajuszát is elrendezi. Nem is olyan csunya ez a Zebulon. És ha félvállas is, nagyszerű. „Jó leány,” mond neki és furesálm magamban, hogy ez a Baszje is amazon, aki közönyt esküdt a férfiaknak. Iza fiús, Dinjuska még gyermek, de Baszje. Ez a két erős ember milyen jól dolgozna egymás mellett! „Ugye jólány, mondja Zebulon és nyújtja a kezét. Nyersen kacag és a csordogáló vizra suhint. „Jó ez a kis vizeske!” És elsiet. Ilyicska még mindig nem jön.

Se Ilyicska, se Berácha, se Iza. Baj van a gyerekekkel! Ilyicska mosolygott... de az az orvos volt és nem Ilyicska... „Ez az a völgy... ahol Elisa megölte a harminchárom gyermeket, mert elfuolták az ő kopaszágát...” Chananje átka. Átok akkor is, ha nem akar átkozni? Ez a brémai se nagyon törődik az átokkal. Se veszedelemmel. Szalad a lány után. Beásom magamat a munkába. Meg kell hogy javítsam a rizst. Nem jól csinálom ezt a locsolást, ez még jobban szarítja. Hogy kellene?

Zebulon az első, aki visszatér. Nagyon szomorú. „Mi az!” kiáltok rá, „csak nincs baj!” Bólint, hogy igen. „A gyerek?” Rázza a fejét. „A gyerek már jól van. Ki akar menni a rétre a báránykáihoz.” „No hálistennek!” „De Baszje!” „Baszje beteg?” „Nem beteg. Ambár sápadt nagyon a sok éjszakázástól. Gyere Baszje, mondom neki, ázni kell a medret. — Nem. — A napon visszakapod a színedet. — Nem! — Mondja neki Iza is: Menj csak, én maradok. — Nem!

— Ilyicska is: Menj Baszje, Iza ittmarad helyetted. Baszje rázza a fejét. — Ugy szeretem ezt a gyereket! — A gyerek is sir. — Ne menjen el Baszje néni. — Es maga Nachmen is. Hitten volna róla? Az a tutyimutyi ember! All az ágyánál és avval az ő szomorú szemével ránéz Baszjére. Nem mond semmit, de elég ha, így ránéz. Nem ereszti. Mondd Jisáj, való az. „Most már nála maradjon Baszje!”

„Nem marad az nála, ne tarts tőle. Nem hagyja az a földjét. Mihelyt a gyerek felkelhet, hazamegy.” „A gyerek már felkelt.” „Akkor miért van ott még mindig Ilyicska?” „Ilyicska?” már rég elment. „Hova ment?” „Fel a Mákoskalácsra meg nézni a kigyót. — Most hogy tud van a bajon, mondta, tudnom kell miféle kigyó volt... Jönnél velem Iza? És Iza ment. En hogy kerletem Baszjét és nem jött. Pedig én nem kigyónézni hívtam, de mederásni. Fontos munka, neki is fontos, nekem is, mindnyájunknak.”

Nagyon el van keseredve, nem tudok felelni neki. Szeretnék mondani valamit, de nem jut eszembe, mit látja hogy hallgatok, veszi az ásót, kihányja az iszapot a medremből. En lapátolom a vizet. Már tudom, nem használ a rizsnek, mert a nap még jobban elpörköli. Persze. Csak reggel szabadna öntözni meg este. Nappal nem. De elkérhetem most az ásót Zebulontól?

Megvárom, amíg megunja. Hamar megunja. Kedveszgetten leszurja az ásót, lehorgaszja a fejét, veszi a vesszőjét, megforgatja, elhajtja, átlép a vizen és továbbáll.

Berácha jön, csupa nevetés. Mintha nem is sirta volna át az éjszakát. „Tegnapelőtt este”, meséli, „nagyon rosszul volt, de már túl van a bajon. Egy-két napig ágyban marad, azután felkelhet.”

— „És Baszje? Hazamegy?”

Ránéz: „Te tudod? Nem, nem megy haza. Nachmen kikisért, eljött velem a keresztutig. Folyton magyarázta: — Amig baj volt, itt volt, most menjen el? A gyerek nagyon szereti és ő maga is örömet marad... Láttam, csakugyan. Baszjenak nem akarózik elmenni. Jömben Nachmen! Szép fekete férfi. Látnád, hogy megváltozott! A gyerek betegsége megviselte és mégis: egészen más.”

Nevetek én is. Miért nevetek? Jölesik. Könnyű vagyok az örömtől. Mintha bort ittam volna. Valami nagy, sötét madár koválygott a napon, most elrepült és világosabb lett körülöttem. És melegebb is egyszerre. Nines átok, nines átok, nines veszedelem. Ez a völgy Józsva völgye, a nap megáll és néz lefele. Elisa völgye, feltámadt a halott gyermek. Ruth és Naómi völgye... Ruth odafekszik Bóaz lábához... Szinte látom Nachment. Szép fekete férfi. Nevetek, nevetek, nevetek. „Ügyes doktor ez az Ilyicska!” mondom Beráchának, hogy okát adjam a nevetésnek. „Ügyes, nagyon ügyes!” feleli Berácha.

Néz Mákoskalács felé és néz az amazonok álomtelepe felé s mint a mesék asszonyainak, a félszeme sir s a másik fél nevet.

„Azt hiszem, Dinjuska egyedül marad.”

TŐZSDÉ

Páris
Bécs ...
Prága ...
Berlin ...
Zürich ...
Budapest

NY

Tisztelettel
hogy Buchwald
Kobalóbból békés
eladás, vétel,
nem eszkozilhet
Cluj, 1922 m

Buchwald Mo
Erovatban köz

Felelős szerke
Kiadó: KAD
Sirdetéseket mill
fe

Helle
Weis

az előke

A zsbóí 7
tanítót keres.
Évi fizetés
véglegesítve le
séget csak meg
zati kérvények
Zs bó, 1922

Feue
Strada

Valutapiac márc. 23-án

TŐZSDÉK	Lei	eseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	leny. márka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Páris	valuta deviza	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Bécs	valuta deviza	5300	129-25	22-75	676	1455	380	860	228-50	22121/2	---	177	74871/2	281-50	---	---
Prága	valuta deviza	---	---	1717/2	512-50	1113	288	67	645	249-50	68-75	3600	125	5670	2173	14881/2
Berlin	valuta deviza	---	---	1734/2	527	1120	292	77	665	257-50	69-25	3800	135	56621/2	2180	14921/2
Zürich	valuta deviza	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Budapest	valuta deviza	625	1502	272-50	7195	---	---	---	3860	1005	---	20	870	---	---	---
		---	1511	262-50	7950	172	4450	1175	---	3880	26625	---	---	---	---	---

NYILTTÉR

Értesítés
Tisztelettel értesítem b. üzletfeleimet, hogy Buchwald Mór ur a mai nappal a cég főbelföldi békés uton kivált és így semmilyen adás, vétel, pénzbeszedés a cég részére nem eszközölhet.
Cluj, 1922 március 24.
Tisztelettel:
Buchwald Mór. Noszin Samu.
Erovaiban közöltékért a beküldő felelős

GRÜNWALD-ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR
ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16
Tükörüveg megérkezett!
Ujrafoncsorozás ! ! ! !
Fintükrök raktára ! ! !
Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

Földes szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat
Szerkesztés: milliméteres díjazású szerkesztés
Tel: a kiadóhivatal

Weisz és Molnár
női divatruházat
újából megnyílt!!
Heller,
Weisz és Molnár
cég alatt, Cal. Reg.
Ferdinand 6. szám
alatt, volt helyi-
séggel szemben.

és kezdőkkel!
nitására keresünk in-
telligens, gyakorlatlalt
bíró melamedot. Költ-
séget csak meghívott-
nak fizetünk. Javadal-
mazás megegyezés
szerint.
TALMUD-TORA EGYLET
KRAUSZ főrabbi címén
Dicsőszenmárton

Comunitatea isr. orth. aut. din Cluj
בה' ג' ל'ס ויקהל פקודי תרפ"ב לפ"ק.
No. 209-922.
שוהמ"ק אנקורה
ויר ובען איינען שוהמ"ק בודק מומחה
לרבים ירא שמים. אים אלטער אונטער
40 יארען דער דיע פארזינגט אונד גענייענע
דע פראקסיס בעוויסצט אן איינער גראססען
שוהמ"ק ודיקה וויא עם דיע דיעווע אונד
מיטצואוויקען. עם אונד ניכט אונגעדינט
פערארדערליך. דאס וועלכער אונד בעל
הפהל אונד בעל קורא וויא -
אפערטע מיט קבלות פאן ארטה.
רבים אונד ציינגיסטן איבער בווהערונג
ווירקואטיב אונד אונדע דעם אלטער'ס אונד
פאמיליענשאנדעס ונד ביו' ניסן הבעל
צו ריכטען אן דאס געמינדע סעקרעטאריאט
עיר ניר כרופענע ווער-
דען צום ניסן צונעלאסען.
דער פארשטאנד דער קלושער (קלויזענבורג)
אויס' ארטה' אונד געמינדע
Berger Mór Löffler
פראקסיס סעקרעטארי

Gladys
More cream
the best
az előkelő világ cipőkrémje

Pályázat
A zsidói egy 40 éven alóli elsőrendű
tanítót keres.
Évi fizetés 1800 lei. Félévi próba után
véglegesítve lesz és lakást kap, utazási költsé-
géget csak meghívottnak téríték meg. Pályá-
zati kérvények hozzám küldendők.
Zsibó, 1922 március 22.
Hoffmann Jenő
iskolaszéki elnök.

Feuerstein és Löwi
textil, kötött és
rövidruházat
Cluj.
Strada Regina Maria 12.

BOLOND
az aki ügynöktől vesz drága essen-
cet, mig nálam a legfinomabb
liquer essenziákat
megrendelheti utánvét mellett
75 lei kilogramonkénti árbán
1294 **Glück Henrik**
Oradea-Mare (Naggyvárad)
Calea Vict. volt Kolozsvárt-u. 74.

**Dughagyma, fokhagyma,
zöldség**
kapható kisebb és nagyobb
tételben Szamos-utca 1 szám

Fregoli Raglán
gumiköppený
1330 divatöltöny
Neumann M.
cégnél,
Cluj, Piata Unirii
(Fötér)

Nagymennyiségű lámpákra, esek
táblaúveg, karubadi porcellán és
Ditmar-féle lámpákra érkezték.
DEUTSCH K. I.
öveg és porcellán nagy-
kereskedés részvénytársaság
Oradea-Mare - Naggyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zöldút-u.) 4.
TELEFON 71
1311
Pontos és szolid kiszolgálás.

Ujrafoncsorozás!
Fintükrök gyártása!
Péchy és Társa
Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár
üzemét ORADEA-MARE (Naggyvárad) Str. Saguna (Kapu-
cinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükörök,
butorüvegek olcsó áron megrendelhetők. 1270
KÉRJEN AJÁNLATOT!

3
Vagon
szenzációsan
OLCSÓ
gyapjú-
szövet
érkezett az
Aurora
áruházba
P. M. Viteazul 35
Gyöngörű
TAVASZI
minták!
Óriási
választék felöltő és ruha-
szövetekben! A régi olcsó
árak! Tekintse meg vétel-
o kényeszer nélkül!

MŰVÉSZET
R SZÍNHÁZ
i műsor
kadét. (Operettjúdonság
ó helyárrakkal.)
grizett. (Operettjúdonság
dos helyárrakkal. Böllet-
ompa Béla bucsufölle-
ányvásár. (Olcsó hely-
akkant buszár. (Ünnepi
y Miklós színészkedésé-
ári műki léseinek 55-ödik
Rendes helyárrakkal. V.
főlépésével. Napibérlet
(Operettjúdonság, 8-adszor.
akkal. Léleletszünetben.)
előadások jegyei előre
színház pénztáránál.
nagy komédiásnó. Ked-
egközlebbi premier. A
évadnak egyik legszen-
sága Lacatos Lászlónak
argyúrújs s egyfelvoná-
dó je fog ezuttal bemu-
ffirgyuru az utóbbi évek
b s legfordulatosabb
álunk a három főszere-
ay és Lengyel Vilmos
Nagy komédiásnó igen
a, a nagy Rachel életé-
Ebben Izáky Marzit,
Ferenc és Lengyel Vil-
eket játsznai. A keddi
mierbérletben (26 szám)
fogják megtartani.
mpa Belával. Ma este
Kis grizett-et s Oktáv
mpa Béla fogja játszani,
ufőlépése.
Paskin világhírű művét
vszky zűsítette meg
nas sikerrel járta be
minden dílos színházat.
együk legkedveltebb,
rdarabja az Anyégin
szsvártott még sohasem
ng tartó gondos, ambi-
tán a magyar színház
alhatatlan művet. A
a jövő hst esütörtöke
tszünetben s opera-
kerülni az Anyégin
Szombaton, vasárnap
legyöz. A sas utja
filmen
zombaton nagy kalan-
sszút kár. Vasárnap
na, A tengerész arája,
tengeri fölvetélekkel,
s és elsilyedés.
zombaton és vasárnap
keretében: Az éjjeli
pió. Főszerepben Clara
r. Azonkívül pompás,
r. Leánytréfa, főszere-

esupa nevetés.
ta volna át az
lött este", meséli,
olt, de már tul-
két napig ágyban
elhet."
Hazamegy?
ndod? Nem, nem
en kikésért, eljött
t. Folyton magya-
j volt itt volt,
A gyerekek nagyon
is örömet mas-
akugyan. Baszje-
elmentie. Jőem-
zép fekete férfi.
változott! A gyere-
ise és mégis:
Miért nevetek?
agyok az öröm-
tam volna. Va-
nadar kőválygott
ült és világosabb
meleget is egy-
nines atok, nines
a völgy Józua
áll és réz lefele.
ámadt a halott
Naómi völgye...
Bóaz libához...
ent. Szép fekete
nevetek, nevetek
ez Ilyieskal" mon-
ogy két adjam
Ugyes, nagyon
ha.
s felé és néz az
e felé s mint a
a félszeme sir-
injuska egyedül

S. J. Agnon és a meggörcsödött kiegyenesedik...

— Regény —
Fordította Sas László 23

És róluk mondták a szomszéd város lakói.

— Tiltott szerencsájuk van nekik. Mert bizony vétkeznek és még érdemeiket szereznek általa. Nem elég, hogy visszahúzzák a szegények elől a kezüket, még sok áldással áldatnak meg, a bölcsök szavai szerint, áldassék emlékeztük: „Aki a szegénynek egy garast ad, hat áldással áldatik, aki a szegényt szavakkal vigasztalja, tizenegy áldással áldatik.” És ha ez így van, miért örült mégis oly nagyon a snorer? Mert biztosan tudta, ha a gaon ajánlásával, amelyre ez a község is ráveti pillantását, érkezik oda, nem jár úgy, mint a többi, megültheti zsebeit pénzzel és fáradtsága nem lesz haszontalan. Ezért haragja is enyhült és felerespedett ajka előre kunkorodott és szinte dicsérté már Izraelt, mert az Ur tulajdonságai, áldassék, benne is vagyon: „Miként az Ur, dicsértessék, szereti a szegényeket, ugyan szeretik ők is, miként az Ur, dicsértessék, szereti a szegényeket és nem táplálja őket, ugyan táplálják ők is.” És akkor is, ha a szegénynek egy garast adnak, csak a jámbornak és igaz szegénynek adják. És ha azt hiszed,

azért eteted és azért táplálsz, mert a törvény előírja: „A testvéred éljen nálad.” — így bizony soh'se volt. Tehát miért, hogy a tulvilági élet igazságával tömje magát, mint egy goj a disznóhússal? És ezenközben bedugta ujjait a szelencébe és tubákat vett ki, hogy megtömje vele kéklő orrát és Izrael enysegének házaát szelente és dicsérni kezdte a helyet, mint Bileam, a gonosztevő az ő idejében:

— Mily szépek a te sátraid Jákob... Nincsen ház, amelyben legalább egy garas ne lenne számomra.

Imígyen ment és dörzsölte az orrát, míg belépett egy korezmába, amely a város kapujánál volt és amelyben a körülméletlenek és Izrael alja ivott és mélyen belenézett a pohárba és a torka folyton nyelte az italt, míg az átkozott ital egész belsejét és a beleit szétmarta. A szegénynek rosszak minden napjai.

A következő napon elindult, hogy pénzzel töltsön meg zsebeit, de a szíve nem volt vele és oselekedett, miként az előző este és lelkét pálinkával vidította, éhgyomorral és ivott, mert a koldus így beszélt a korezmárhoz:

— A koldulás is munka és miért rövidítem meg magam és miért ne igyam, mint minden szuszer és szabó.

És a korezmáros helyeselte és barátságosan nézett rá és osztozott véleményében és valahányszor a koldus a

bort a szájába öntötte, megtöltötte a poharat és a koldus mértéktelenül ivott, vidáman és ujjongva, mert azt hitte, zsebeit meg tudja tölteni pénzzel és alamizsnát tud gyűjteni az utcán.

És a Mindenható, dicsértessék, kibocsátotta a napsugarakat, amelyek úgy égtek, mint a tűz. És amikor átizzott a föld, nagy fáradtság sokasodott az ő tagjaiban, lábat nem tudtak megemelni és nagy gyöngesége miatt koldulni sem tudott, miglen majd a kábultság ki nem oson fejből és miglen ismét visszatér az ereje. És erőteljesen megindult és belépett egy imaházba és végignyult egészen hosszában a padon, a kemence mellett és elhagyta az ő ereje és a lélek elszállott belőle és amikor jött a mincha ideje, mint a néma követ, találták ott. És amikor meglátták, ezt mondták:

— Baleset, óvjon meg bennünket az Irgalmas. Hogyan sujtja néha az embert.

És meg akarták kissé rázni, hogy felébredjenek és cseppnyi pálinkával és ecettel meglöcsölték és a testét hideg vízzel megdörögölték, hogy a lelkét visszahívják és gyorsan elküldték a városi orvosért. És az ifjak, mint egy ember, rontottak rá a hitközségi szolgák szekrényére, amelyben pálinka volt és egy szempillantás alatt összetörték a szekrény ajtaját és zárját és hét ököl viaskodott az egy üvegért, amely a ke-

zeik között tört össze. Mialatt ezt is, azt is cselekedték, fehér zavaros hab ömlött ki a snorer száján és belepett az ajkát, fejből leszaladt a vér és mocskos sápadtság feküdt el orcáján és a lélek kilobbant a szemén, szívének odvas üregéből, amelyet a bor felegetett és a torkából kiáradt és kilévelt a meleg és a kábító szag, olyan mint aminő Ióth barlangjából ömlött ki. Nem tudták, mit csinájának, mert az orvos érkezék. Az orvos felgyürte egyik karján a kabátja ujját és vérrel tele volt a kezét, az ember testét és megvizsgálta és feljegyzett valamit könyvébe és a körülállókna bizonyítványt adott arról, hogy az ember halott és nincsen benne semmi élet. Ekkor mind kiáltozni kezdtek:

— Erőszak! Gyilkosság! Ki kell törni egy tehen nyakát, bünbeestünk Isten előtt! Mi vagyunk a Szodoma: igazán a Szodoma vagyunk! Egy ember Izraelből megy a nyitl utcán és senki se hívja meg az ő házába. Biztosan az éhségtől veszett el.

És mindenki, aki akkor az imaházban volt, a szomszédjára tekintett, mintha az lenne a gyilkos, miglen lecsillapodtak és a gége kifáradt és elgyöngültek a szavak. Nem tudták, mit tegyenek a halottal, nem volt senki, aki hozzátartozzon és senki, aki örököse legyen.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sorú ára 1 lel. — Vasnagabb betűvel 2 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Butorozott szobát keres fiatal ember, magarangu miniszteriumi tisztviselő. Ajánlatok »Evrei 32« jellegre kiadoba.

18 kadás 120 hl. évi contigens, új, üzembelen lévő, megfelelő vevőkörrel rendelkező cluji csetgyár eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3566-1

Intelligens nő, mint házvezető és társalkodónő jobb házban vidékre beteges háziasszony mellé alkalmazást nyer. Ajánlatok »Társalkodónő« jellegre a kiadóhivatalba kérek. 3568-1

Jókarban lévő hálóberendezést keresek megvételre. Ajánlatok »Nyomdász« jellegre a kiadóba küldendők.

Bocskor, mosótalp, felülbőr és szíjgyártóblank állandóan nagy készlet készletben és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postaszámokban is elküldjük. — Iskolai talp és bocskor ára 65-70 lel. — Vagonteleféni 5 százalék kedvezmény. **SAMSON BŐRGYÁR,** Gyulagyár-utca 1. — Győrszentmiklósi szombat. Telefon gyár 3-86. Iskolai 3-87

Első Erdélyrészi Ékszerárnyagár CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xerofon (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárnyagban. Vállal briliáns munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglalt és vésnői műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüztben. Nemesfém beváltó! Telefon int. 2-13. — Sürgőncím: „Juvaere Cluj“ 1273

Pályázat.
A petroseni תורת együlethez 3 gyakorlott tanító — félévi próbaidőre — felvétetik:
a) משה יהושע רבי ניר
b) יהושע רבי
c) יהושע רבי oktatáshoz. Az első 2 csak nő, a harmadik nem is lehet. A nőültek lakáshány miatt nem hozhatják családjaikat. Az állás תורת betöltendő. Pályázó eddigi működési és erkölcsi bizonyítványai, valamint fizetési igényei תורת-ig alólíróthoz küldendők be.
Petroseni, 1922. március 8.
Soldán József.

TOJÁS-
festék minden színben, versenyen alóli áron, jó minőségben beszerezhető:
„LUXOR“ vegyészeti gyár, Cluj,
Telegram: „Luxor“, Cluj, Tele on 12-97.
Engros engedmény. 1295

Kepes Elek orvosi kötszerész
Oradea-Mare, Sae-passage
Ajánlja saját készítményű sérülőkötőt, haskötőt stb.
Női és férfi övszerek nagraktára 00000

Telefon 494. Engross.

Figyelem!
10%-al
olcsóbban árusítok,
mint minden e szakmában vágó cégek. Ki megrendelését levéiben vagy személyesen feladja, azonnal kész kiszolgálva. Megnemfelelő árukat visszavesszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,
(volt Széchenyi áruház)
Kötött, rövid, papír, norinbergi és háztartási nagy kereskedés.

Fogak ápolására
legjobbnek
bizonyult az
EBODONT
fogkréme

1329

Kapható a **RÓZSA** nagydrogériában, Cluj, Piata Unirei Nr. 26.

Műköszörüs, késes, műszerész 1285

szakmába vágó munkákat szakszerint, vállalom szolid és pontos kiszolgálással
Gajzágó Márton
Cluj, Rintzsi-utca 5. (Óvár.)

Építetők figyelmébe!
Oltott, oltatlan
MÉSZ
valamint cement és gipsz kilónként, mázsánként és vagontételekben legolcsóbban a
CALCIT-MÜVER RT.
nál, Fellegvári-ut 9. sz. alatt szerelhetők be. Megrendelések telefon utján is leadhatók. Telef. 1106.

„Gowag“ Közkereseti társaság Goldstein Wald és Glasner. Gőz, gáz, vízvezeték és csatornázási berendezések, valamint műszaki cikkek nagy raktára. CLUJ, Str. Vladimirescu 17. Telefon 519.
Complete fűrdőszoba berendezések jutányosan kaphatók!

TRISKA J. zongora nagyraktára

Uj zongorák raktáron.

Telefon 419.

elvállalja egy angol, mint bécsi szerkezetű zongorák megrongált vagy hiányzó alkatrészeinek javítását vagy pótlását. Hangoló megrendelhető. **Bartha Miklós-utca 14.**

Eredeti
„SACK“-EKÉK,
szőlőpermetezők
és egyéb gazdasági gépek. Wolfner-féle
GÉPHAJTÓSZIJ,
szíjtárcsák, gummiárúk, tömitések és mindennemű műszaki cikkek
állandóan raktáron
HANN ÉS TÁRSA
Sürgőncím Gép- és Műszaki Kereskedelmi r.-t. CLUJ-KOLOZSVÁR, str. Regina Maria v. Deák F.-u. 11
Telef. 3-36

Rozenzweig Antal, Cluj (Saját ház) Széchenyi-tér 38. — Telefon 4-36.

ספרים האנדרלונג מליותם תפילין מיות צינית אנדרויה קודעטייל
Héber könyvek és rituális cikkek nagy kereskedése viszont eladóknak gyári árban pontosan szállít. 1321

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem
Galik és Fodor, Cluj
Calea Victoriei 2. (volt Kossuth, L.-u.)
Modern hajmunkák, jutányos árak! 1284

Hermaneci Papirgyár R.-T.
gyári raktára Timisoara (képviselő dr. Pollák Izidor) Josefín, str. Bratianu (Ur-utca) 1/a, 11/4. Telefon 7-15. Raktáron: Famentes, flórpostá, rajz, írógép, félfamentes, fogalmi, szines íródal, couleur, ametes couleur, simított és simítatlan nyomó, raglap, levelező-lap és dossierkarton, kalapcsomagoló, szines csomagoló, szuperior, kender, havanna, szuperiorkecskek, hermandol, vázlat, papírszerviette, stb. 3524-1.

Bőrlábszárvédő
elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286
Krébs János szíjgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Szerkesztőség hivatal és ny Cluj-Kolozsvár, S. B. Papp, — Brassai

Az Uj Kelet te Szerkesztőség... Kládóhivatal... Nyomda... Héber osztály... Zs. N. Sz.

A kéziratok kiz szerkesztőségnek... Kéziratok adunk vissza és...

V. évfolyan

Bizo

Nem a cél előlami miatt s Mindig is azo igazságokkal utolsó évek volt és a vére a világra, me az is, aki a aki félt tőle. került szembe riség joga a mával. Attól emberiség jog harcban és az hogy a jog é zését elkerülh ség jogát sem nagyon hatali még nem vo kellett találni táshoz és meg ták: Európa és azt helye akkor is hazu imperializmus igaz, hogy a tása miatt ke A kiegyensu Mert az vol melyik nagyh masabb.

A kis nép törődött. Ha csak egyszer Mert a nagy kizárja a kis magában sob nép, hogy na az erő, amit a magába, bizto többi állam fe bevallani és n ez. Nem is v pekről még es kor. De voltak is szánandóbb Azek a nemz lyeket nem is mak ölelése fo népeké is. Az jogainak a se kus örületek még csak tud

Csak a beszélni róla, zugsága vetett a béke, mert denki elernye ságot, több k lehet igérni a mindezt romo De hat éves béke is akkor vánatosnak, ami friss var önrendelkezési a kétségbeeset világ nagy ny a kisebbsége rongyait tüzt emberiség me elnyomott kise kat szenvedne nek többet. meg tizmillió ban, hogy a tovább is s fojtott népi é delkezési jog velében meg

Mégis csak A németek el nyert semmi kisebbségek háborúból. H nem győztek. Már a békétá ban kiderült, kkor se lehe